

Blažená noc

Udalosti
zmŕtvychstania Pána
podľa videní bl. Anny
Kataríny Emmerichovej
str. 6

Dekalóg pôstu

Pane Ježišu Kriste,
Synu Boží,
zmiluj sa надо mnou
hriešnym
str. 8

Fúkanie do pahreby

Nad knihou trapistu
z kláštora Sept-Fons
otca Hieronyma
Žeravé uhlíky
str. 18

Hebdomada sancta

Hebdomada sancta. Svätý týždeň. Najvýznamnejší týždeň nielen cirkevného roka, ale aj dejín človeka. Týždeň, v ktorom nahrádza rýchlo sa rozpadávajúci mýtus o akomsi židovskom Sokratovi, učiteľovi prazvláštejnej sociálnej náuky a ešte paradoxnejšej etiky a morálky, tajomstvo absolvutej Bozej milosrdnej lásky. Týždeň, v ktorom jedinečným spôsobom zaniká staré a rodí sa nové. Týždeň, v ktorom bola porazená smrť. A predsa...

A predsa oná decembrová noc, keď sa „v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán“ (Lk 2, 11), je oslavovanejšia ako posvätné triduum, trojdnie – vyvrcholenie najväčšieho týždňa od stvorenia sveta. Je plná reklám, blahoželaní, ozdob, darov, ilúzií, že sme si bližšie... Túto noc sme, nahovárajúc si teplo a svetlo domova popretkávaného nostalgiou detstva, zmenili na folklór a sladkastú ideu rodiny. Vianoce sme sami v sebe zbaobili tajomstva, za rozriareným betlehemom sme prestali vidieť hlbinu, a tak noc narodenia Božieho Syna zostala bez vertikality, bez transcendentnosti. A takto ožobráčená noc bez tajomstva je dokonale prijateľná pre súčasnú postkresťanskú spoločnosť.

Áno, Vianoce na rozdiel od udalostí Svätého týždňa zblížujú. Zbavené transcendentna sa dokonca stavajú spoločnou hodnotou. Pre súčasný svet „Vianoce znamenajú narodenie človeka, a čo môže byť prirodzenejšie?“ pýta sa Vittorio Messori. No Svätý týždeň vrcholí vzkriesením – a čo môže byť nezvyčajnejšie, neprijateľnejšie, ba až pohoršujúcejšie či bláznejšie? Čo môže väčšmi rozdelovať?

Hebdomada sancta. Týždeň plný tajomstiev zavŕšený troma dňami, čo sa začali umývaním nôh, najpokorujúcejšou službou, akú v Izraeli nebolo možno žiadať ani od obrezaného otroka, len od pohanského sluhu. No práve vo Večeradle sa Boží Syn stáva doslova *servus servorum Dei*, sluha sluhov Božích. Ponúka službu, ktorá sa vo vzťahu k druhým väčšimi páči súčasnému svetu ako mnohým súčasným kresťanom vo vzťahu k sebe. A nožnice rozdelenia sa začínajú rozvírať...

Vzápäť prichádza ustanovenie Eucharistie. Transsubstanciácia, ktorá mení „celú podstatu chleba na podstatu tela Krista a celú podstatu vína na podstatu jeho krvi“ (Tridentský koncil). V plnom význame, nie ako symbol. Ba čo viac – „kto je moje telo a pije moju krv má večný život“ (Jn 6, 54). Bez vieri a prijatia tajomstva nepredstaviteľná vec. Ved „ako nám tento môže dať jest' svoje telo?!“ (Jn 6, 52). Kto so zdravým rozumom to pochopí? To už nie je usmievajúce sa dieťa v jasliach. „Toto vás pohoršuje?“ (Jn 6, 61) pýta sa Ježiš aj, no najmä súčasného sveta.

Marc Chagall: Golgota

A potom Getsemanská záhrada, zajatie, súd, zosmiešnovanie, mučenie, *via crucis* a smrť na kríži. Krvavý príbeh, ktorý ešte ako-tak akceptujeme, ale bez transcendentného významu jeho pozadia, rozhodne nie je zjednocujúca udalosť. Ved' aj básnik Giosuè Carducci vyčíta Ježišovi, že „smútkom nakazuje vzduch“. Nie je to práve „muž bolesti“, čo nám kazí sviatky jari?

A trojdnie vrcholí. „Celý vesmír je užasnutý a napäť,“ hovorí starý breviár. A zrazu trikrát zaznie: „Kristus, svetlo sveta.“ „Zem, zaplavnená tolkým jasom, lebo svetlo večného Kráľa vymanielo ťa z moci temnôt“ sa môže „zaradovať“. Zvony opäť zvonia, opäť znie Gloria. Ježiš Kristus vstal z mŕtvych!

No uznajte – môže byť niečo neprijateľnejšie? „Ako počuli o vzkriesení z mŕtvych, niektorí sa posmievali, iní hovorili: „Vypočujeme ťa o tom inokedy.“ (Sk 17, 32).

Strastnaja sedmica, Strastný týždeň. Príbeh, ktorý sa stal Bohu. Ale aj nám. Až tu, na jeho konci, sa začína *euangélion*, radostná zvest.

Hebdomada sancta, Svätý týždeň. Týždeň spásy človeka. Mal by nás spájať, mal by nás napĺňať radosťou.

Radosťou, ktorú treba opäť objaviť.

PAVOL PRIKRYL

www.25marec.sk

fórum života

25. marec
DEŇ POČATÉHO DIEŤAŤA

ďARUJEM,
žESOM

www.rodinka.skTLAČOVÁ KANCELÁRIA
KONFERENCIE RELIGIÓV SLOVENSKAMoja Komunita
SILNICE KRIEŠTANOV NA SVETENAŠA ŽILINSKÁ
DIECÉZA

MIRIAM

DENNÍK POSTOJ

Slovo+

BEZHRANIČNÁ.SK

Slovč

LCH LIVE!

VOX

KOLÉGIUM

AKADÉMIA NEDALEKO

ZKSM

Vyveska.sk

DOMKA

LUX

rádio Dumén

TV MISTRAL
Michalovce

FSI

region PRESS

VARÍNSKA
TLACIA RÉDA

zastolom.sk

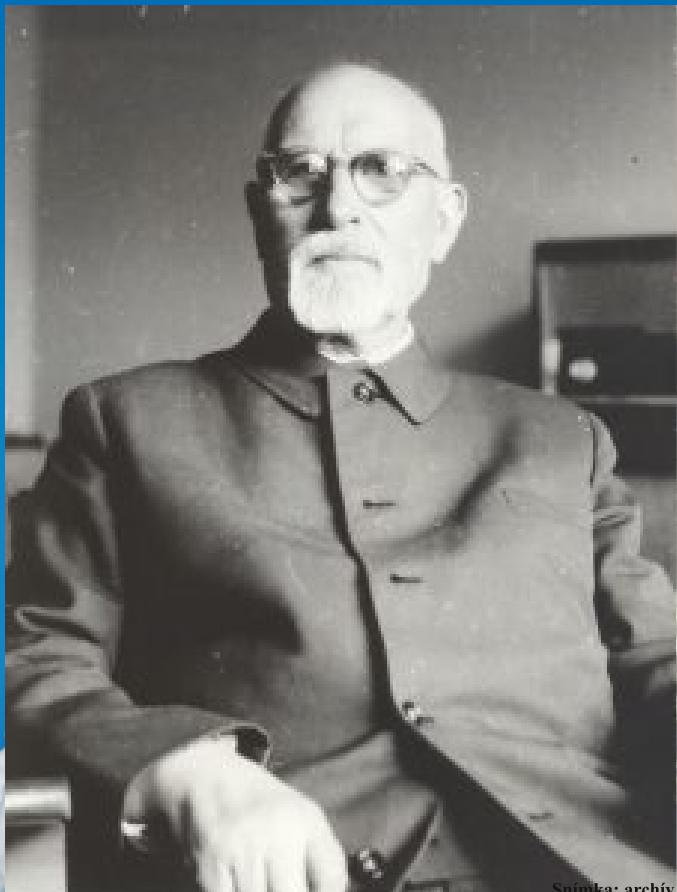
ForLife
mission

VI.A.C.

eRKO

Fórum
Kresťanských
Inštitúcií

Modlime sa za blahorečenie P. Vendelína Javorku, SJ

Snímka: archív

Bože, ty si svojho služobníka Vendelína ozdobil čnosťami pokornej poslušnosti, misionárskej horlivosti a odovzdanej služby a obety pre jednotu slovanských národov v tvojej Cirkvi. Prosíme ňa, osláv ho u seba. Pomáhaj nám aj nášmu malému národu nasledovať jeho príklad a daj nám tešíť sa z jeho modlitby a príhovoru. Na jeho príhovor vypočuj našu prosbu, ktorú s vierou predkladáme... A dopraj nám v tej istej viere, horlivosti a obete vytrvať až do konca. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

Vyslyšanie na príhovor služobníka Vendelína Javorku, SJ, prosíme nahlásiť na adresu
Provincialát Spoločnosti Ježišovej
Panská 11
814 99 Bratislava
tel: 02/592 00 400
e-mail: svkprov@jezuiti.sk

Pred šestdesiatimi rokmi vstúpil Jorge Mario Bergoglio do jeuitského noviciátu

Córdobské roky

Snímka: archív

Novic Jorge Bergoglio s matkou Reginou Máriou Sívori a otcem Máriom Josém v roku 1958

Pápež František tak, ako ho poznáme v súčasnosti, by neexistoval bez dvoch rokov intenzívnej formácie v jezuitskom noviciáte v argentínskom meste Córdoba.

Tézu o vplyve dvojročného noviciátu a o neskorších dvoch rokoch „vnútorného očistovania“, ktoré prežil mladý jezuita Jorge Mario Bergoglio v argentínskom meste Córdoba ako obyvateľ tamojšieho rehoľného domu (Residencia Mayor) Spoločnosti Ježišovej, rozobrali córdobskí novinári Javier Cámara a Sebastián Pfaffen. Tí so súhlasom a výdatnou spoluprácou súčasného Petrovho nástupcu vydali pred štyrmi rokmi knihu *Tamten František (Aquél Francisco)*.

NOVICIÁT

Vnútrozemská argentínska Córdoba, vzdialená asi 700 km od hlavného mesta Buenos Aires, privítala buenosaireského rodáka prvý raz v rokoch 1958 – 1960. Dejiny mesta sú hlboko previazané s pôsobením Spoločnosti Ježišovej, ktoré tu v 17. a 18. storočí vystavalo rad sakrálnych a školských budov aj pôvodnú univerzitu, teraz známych ako komplex Manzana Jesuítica, zapísaný do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

„Tu počas noviciátu mladý Bergoglio utváral svoj život podľa ignaciánskej spirituality, ktorá veriaceho človeka pri-

vádza k radikálnemu prílnutiu k Ježišovmu evanjeliu a ku kozmickej vĺzii sveta a udalostí vlastného či cudzieho života,“ uvádza sa v spomínamej knihe. Tieto udalosti nemožno utriediť podľa svetských kategórií do zásuviek označených *l'avica* či *pravica*, „*orthodoxia* či *heterodoxia*, *konzervativizmus* či *progressizmus*: „*Bergoglio, neskorší pápež František, žije a vyzýva na život podľa duchovného rozlišovania*, ktoré denne uskutočňuje v modlitbe, rozhotore s Bohom, Ježišom, Pannou Máriou a so žiadostou o prihovor sv. Jozefa, svojho obľúbeného patróna. Všetko, čo Bergoglio mal alebo má v rukách – jeho život, vzťah k moci a vládcom, medziľudské vzťahy –, prechádza sitom disciplinovaného duchovného rozlišovania, podľa ktorého všetko, čo pochádza od Boha, musí nutne zodpovedať ceste vtelelého Ježiša. Znamená to, že pre človeka, ktorý teraz vedie Cirkvę, sú veci Božie len vtedy, keď napodobňujú Ježišovu pokoru, službu druhým, jeho pokorenie, poníženie a kríž.“

STÁLE TEN ISTÝ

Autori evokujú aj konkrétnne obrazy zo života mladého novica. Pápež, ktorý

v súčasnosti reformuje Rímsku kúriu, je ten istý mládenec, ktorý v noviciáte obedoval poklačačky, bozkával nohy svojich predstavených a umýval sa studenou vodou uprostred zimy. Soboty a nedele chodieval do biednych obydlí štvrti Pueyrredón, učil chudobné deti katechizmus, hral sa s nimi a delil sa o jedlo.

Súčasný pápež je ten istý novic, ktorý bol pohnutý až k slzám, keď v mestskej nemocnici zistil, že jedna žena podvádzá umierajúceho muža s ošetrujúcim lekárom. Vtedy, ako povedal, odhalil „*sociálnu ranu nevery*“.

Pápež František je skrátka stále onen mladík, ktorý sa modlil ruženec v tieni araukárie (*vždyzelený ihličnan* – pozn. red.), ktorá jediná odolala aj zbúraniu budovy jezuitského noviciátu v sedemdesiatych rokoch minulého storočia.

DRUHÝ POBYT

Druhý córdobský pobyt sa datuje v rokoch 1990 – 1992 a sprevádzali ho úplne odlišné okolnosti. Ako vysvetľuje v predhovore knihy páter Ángel Rossi, SJ, sám Bergoglio tieto roky definoval ako „*obdobie temnoty a tieňov*“ a „*moment vnútorného očistovania*“. „*Literáti hovoria o druhej ceste, mystici o druhej konverzii,*“ poznamenáva argentínsky jezuita.

Autori knihy sa podrobne venujú aj dôvodom tohto núteného vyhnanstva: „*Bol vyhostený, umľčaný a v tichosti odpísaný, pretože ostatným prekážal asi tak ako kamienok v topánke. Bergoglio však prijal túto evanjeliovú púť ticha a poníženia. Z kameňa, ktorý staviteľia zavrhl, sa stal nárožný kváder, onen kameň, na ktorom Ježiš Kristus stavia svoju Cirkvę.*“

Ked' sa autori knihy pýtali Svätého Otca Františka, čo pre jeho rehoľnú formáciu znamenali oba córdobské pobity, pápež s presvedčením odpovedal: „*Moje roky strávené v meste Córdoba boli určitým spôsobom rozhodujúce pre duchovnú odolnosť. Bol som tam najprv ako novic, potom dva roky ako kňaz, ktorý prežíval vnútornú noc a temnotu. Zároveň mi však tieto roky umožnili vykonávať apoštolať a pomohli mi k tomu, aby som sa mohol ako pastier upevniť.*“

JANA GRUBEROVÁ/RV

Arcibiskup Mons. Luis Ladaria, SJ: Spásu duší je na prvom mieste

Obrátená pyramída

Arcibiskup LUIS LADARIA, španielsky jezuita, dlhoročný profesor dogmatickej teológie na Pápežskej univerzite

Gregoriana a neskôr sekretár Kongregácie pre náuku viery, je od júla minulého roka na čele tejto kongregácie ako jej prefekt Pre Rádio Vatikán poskytol rozhovor o tom, ako sa pontifikát pápeža Františka odráža na práci kongregácie.

Čo pre vás znamená byť prefektom Kongregácie pre náuku viery za pontifikátu pápeža Františka?

Pre mňa je to táto záležitosť veľmi jednoduchá: Je to otázka poslušnosti! Pápež František mi zavolal a povedal mi o svojom rozhodnutí. Moje slová boli: „Sväty Otec, ak ste sa rozhodli, ja to akceptujem a nemám k tomu čo dodat.“ Pre mňa je teda toto prvoradá vec.

Je prirodzené, že s tým súvisí aj veľká zodpovednosť a musím sa priznať, že počas prvých dní som toho v noci veľa nenaspal. Pomaly som si však túto myšlienku osvojil a videl som, že to pôjde, najmä keď človek vie, že takto si to želá sám pápež. Nie je preto nutné lámať si priveľmi nad tým hlavu, keď je vec už vyriešená a bolo rozhodnuté!

Rovnako ako Svätý Otec aj vy ste jezuita. Myslite si, že vám táto skutočnosť pomáha lepšie pochopiť pápeža Františka a lepšie s ním spolupracovať?

Istá spriaznenosť tu pochopiteľne je čo do formácie a čo do okruhu osôb, ktoré obaja poznáme. To môže určite pomôcť. So Svätým Otcom som sa však prakticky nepoznal. Pred jeho zvolením sme sa videli, tuším, iba raz, keď spolu s ostatnými argentínskymi biskupmi prišiel do Ríma na návštěvu *ad limina*. Ako je zvykom, všetky konferencie biskupov, ktoré prídu na *ad limina*, vždy v jeden deň zavítajú aj na Kongregáciu pre náuku viery. Už vtedy som bol jej sekretárom a po prvý raz sme sa teda videli a spoznali pri tejto príležitosti.

Teda, áno, je tu istá spriaznenosť a to môže ul'ahčiť vzťahy. Musím však povedať, že ide o vedľajšiu skutočnosť: pápež je pápež! Či som jezuita, alebo nie, to pre mňa na veci nič nemení: pápež je pápež. Je to teda niečo, čo môže pomôcť, ale je to vedľajšie, nie podstatné.

Pri stretnutí s pracovníkmi Kongregácie koncom januára pápež František zdôraznil, že vaše poslanie má „výsostne pastoračný charakter“. Čo to znamená pre vašu každodennú činnosť a prácu?

Povedal by som, že sa to priamo netýka práce ako takej, ale spôsobu, jej vykonávania. Pastoračný rozmer tu dozaista je. Našou úlohou je rozvíjať a obraňovať vieru, ohlasovať vieru. To je, pochopiteľne, výsostne pastoračná úloha. Ide o šířenie katolíckej viery tak, aby sa stále lepšie a lepšie poznávala, a keď sú nejaké problémy, aj túto vieru obhajovať.

Mnoho ráz som počul opakováť pápeža Benedikta XVI., keď bol prefektom tejto kongregácie, teda kardinála Ratzingera, že „máme brániť vieru jednoduchých veriacich, nie vieru teológov. Tí totiž majú prostriedky na to, aby vedeli, ako sa veci majú“. Zdá sa mi, že toto bola z jeho strany veľmi platná a správna myšlienka.

Prirodzene, zaoberáme sa aj disciplinárnymi otázkami, ktoré majú značný dopad na mnoho ľudí, a tak je jasné, že aj tu ide o výsostne pastoračnú úlohu. To však určite neznamená, že by sme nemali dôkladne študovať, ale to, že ustavične musíme mať na pamäti *salus animarum*,

spásu duší, čo je vždy prvoradým cieľom každej našej práce.

Jedným z nosných tém tohto pontifikátu je, ako dobre vieme, reforma Rímskej kúrie. Čo tento proces, spusťtený pápežom Františkom, znamená pre Kongregáciu pre náuku viery?

Zatiaľ sme v tejto veci ešte nič nedostali, čo by sa priamo vzťahovalo na nás... Keď nám niečo povedia, istotne to radi prijmeme a vo všetkom budeme, ako vždy, spolupracovať. Naša spolupráca s pápežom Františkom bude absolútна, to je jasné, ale doteraz sme ešte nedostali konkrétné pokyny.

Je päť rokov od zvolenia Františka na Petrov stolec. Čo vám dáva jeho pontifikát nielen ako prefektovi kongregácie, ale aj ako kňazovi a biskupovi?

Ako kňaz vnímam tohto pápeža ako blízkeho k ľuďom, k Božiemu ľudu, a teda pápeža s výsostne pastoračným postojom. Toto je pre mňa – pre nás všetkých – pozvaním, aby sme tiež boli a cítili sa byť pastiermi Božieho ľudu. Pápež mnoho ráz povedal, že pastieri majú voňať po ovečkách. Aj preto hovorí o pyramíde, ktorej základňu tvoria všetci, ale potom sú tu niektorí, ale tí sú v službe tým mnohým, ostatným, nie naopak. To je vlastne obrátená pyramída! Táto myšlienka je podľa mňa veľmi pekná a som presvedčený, že ak ju zoberieme vážne, môže nám všetkým pomôcť, aby bola naša služba výsostne pastoračná.

ALESSANDRO GISOTTI/VR

Udalosti zmŕtvychvstania Pána podľa videní bl. Anny Kataríny Emmerichovej

Blažená noc

Giotto: Zmŕtvychvstanie (*Noli me tangere; Nedotýkaj sa ma*)

Od 18. februára do 6. apríla 1823 nemecká augustiniánska mníška, mystička a stigmatička bl. ANNA KATARÍNA EMMERICHOVÁ často upadala do extázy a mala videnia umučenia Ježiša Krista. Uverejňujeme krátku časť z jej videní.

Ježišovi priatelia položili sväte telo na kožené nosidlá, zakryli ich hnedou prikrývkou a po stranách zastrčili dve tyče. Nikodém a Jozef si položili na plecia predné konce tyčí, Abenadar a Ján zadné. Za nimi krácali Panna Mária, Mária Héliho, Mária Magdaléna a Mária Kleofášova, potom ostatné ženy: Veronika, Jana, Mária, Markova matka, Salome, Zebedejova manželka, Mária Salome, Salome z Jeruzalema, Zuzana a Anna, neter svätého Jozefa, ktorá vyrásela v Jeruzaleme. Sprived uzatvárali Kassius a obrátení vojaci. Cestu k hrobke im osvetľovali dva vojaci s faklami.

POHREB

Smútočný sprievod vošiel do záhrady Jozefa z Arimatey, pričom smutne spie-

vali žalmy. Z nedálekom kopca ich pozoroval Jakub Starší, Jánov brat. Hned potom sa rozbehol, aby podal správu učeníkom, ktorí sa schovávali v jaskyniach.

Ked' dorazili k hrobke, sňali prikrývku z nosidiel a Pánovo telo položili na lôžko na podstavci. Zbožné ženy sa postavili pred vchod do hrobky. Na kamenné lôžko už vopred dali veľkú plachtu a rôzne vonné bylinky. Jaskyňu už predtým Nikodémovi sluhovia vycistili a páliili v nej kadidlo. Vnútro bolo vyzdobené.

Verní priatelia naposledy prejavili Pánovmu telu svoju lásku bozkom a pláčúc vyšli z hrobky. Hned' po nich vošla dnu Panna Mária. Sadla si ku hlave svojho Syna a s pláčom sa sklonila k jeho telu.

Ked' vyšla von, do hrobky vstúpila Mária Magdaléna a Ježišovo telo ob-sypala kvetmi a zelenými ratolestami. Potom, zalamujúc rukami, s pláčom mu bozkávala nohy, až kým ju muži neu-pozornili, že musia zavrieť hrobku.

Ku vchodu privali kameň. Pána po-chovali pri svetle fakieľ.

Kým ho ukladali do hrobky, videla som v okolí záhrady potulovať sa nie-ktorých Ježišových učeníkov.

NÁVRAT DO VEČERADLA

Nikodém a Jozef sa zo záhrady vrátili do Jeruzalema. Prešli malou bránkou, ktorú používali Ježišovi priatelia.

Aj Mária Héliho s Máriou, Markovou matkou, a ostatnými sa vrátili do Jeruzalema. Panna Mária, Ján, Mária Magdaléna a niekoľko ďalších žien sa vrátili na Kalváriu, aby sa tam modlili.

Kassius išiel k Pilátovi, aby ho oboznámil s tým, čo sa udialo. So sebou niesol kopiju, ktorou prebadol Kristovo srdce. Pilátovi slúbil, že ho bude podrobne informovať aj o nasledujúcich udalostach, ak ho Pilát zaradí do stráže hrobu, ktorú budú Židia určite požadovať. Miestodržiteľ súhlasiel, hoci Kas-sia pokladal za pomätenca a z poverčivosti mu prikázal, aby kopiju, ktorú priniesol, nechal pred dverami.

Bolo ešte ráno, keď sa Panna Mária a Ježišovi priatelia vrátili do Večeradla. Ženy sa utiahli do miestnosti v pravej časti budovy a muži sa pripojili k učeníkom v hlavnej sieni. Celú sobotu sa modlili. Ženy sa zhromaždili pri Panne Márii, potom sa obrátili tvárou k stene a modlili sa. Na hlavách mali čierne závoje. Tie slabšie si niečo zajedli, ostatné sa postili.

Dvere a okná boli zavreté a v celom dome vládlo ticho.

VEČER

V sobotu večer prišiel k ženám Ján, smútil s nimi a potešoval ich. Potom odišiel. Neskôr prišiel Peter a Jakub Mladší, ale nezostali dlho. Hned' nato sa ženy rozišli do svojich izieb, zahalili sa do plášťov, posadali si na truhlice poprášené popolom a smútili.

Panna Mária sa vrúcene modlila, keď k nej pristúpil anjel a povedal jej, aby išla k bránke Jozefovej záhrady, kde sa s ňou chce stretnúť Pán. Srdece sa jej naplnilo radosťou, zahalila sa do plášťa a rýchlo vyšla bez toho, aby niekomu povedala, kam ide.

Bolo asi deväť hodín večer, keď Panna prišla k bránke. Zrazu sa pozrela ho-re, nad mestské hradby. Zastala a vide-

>>>

la, ako k nej z neba zostupuje žiarivá Spasiteľova duša. Na Ježišovom tele neboli stopy po ranách a sprevádzal ho veľký zástup duší praotcov. Obrátil sa k nim a ukázal na Pannu Máriu so slovami: „*Mária, moja matka!*“

Zdá sa mi, že Spasiteľ ju objal a bez slova zmizol aj so svojím sprievodom.

Panna Mária, plná radosti, padla na kolená a pobožkala zem, kde stál jej Syn.

Zbožné ženy boli medzitým v meste, aby pozaháiali bylinky a kvety, ktorími chceli obsypať Pánovo telo. Ked' sa Panna Mária vrátila, miešali rôzne masti a preberali bylinky. Boli nesmierne skľúčené. Panna Mária im nepovedala, čo videla, ale posilnená stretnutím so Synom ich utešovala a posilňovala vo viere.

V HROBE

Videla som Ježišovo telo v hrobke ponorené do ticha. Strážili ho asi traja strážcovia, ostatní sa vrátili do Jeruzalema. Nádoby s ohňom rozmiestnené pred hrobkou osvetľovali okolie. Modliač som sa priblížila k svätému Kristovmu telu. Bolo ožiarene svetelnými lúčmi a pri jeho hlave i nohách sedeli dvaja anjeli a adorovali. Mali oblečenie kňazské rúcha a ruky skrížené na prsiach. Priopínali mi cherubínov na arche zmluvy.

Pána a adorujúcich anjelov videl svojím vnútorným zrakom aj Kassius, ktorý nepretržite hľadel na hrobku.

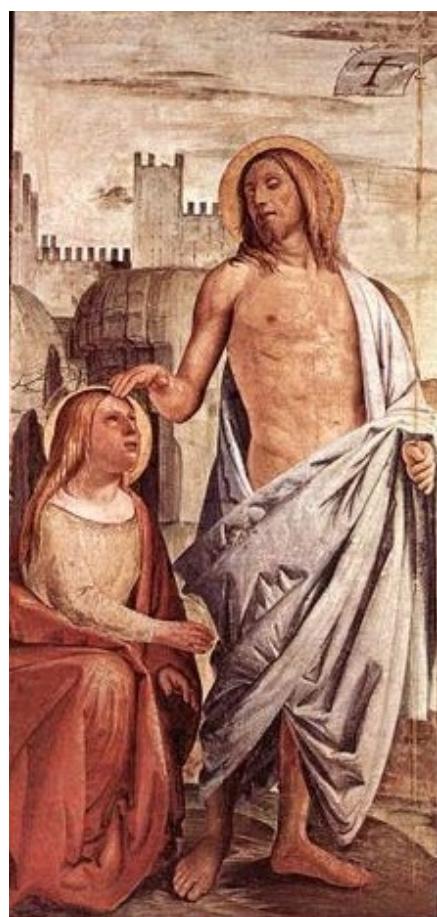
Ked' som kontemplovala najsvätejšie Ježišovo telo, videla som jeho svätú dušu vstupovať do hrobky. Sprevádzal ju zástup spasených duší. Pán im ukázal svoje utýrané telo. V tej chvíli akoby všetky obväzy zmizli a dali sa rozoznať jeho rany, každé poníženie a bolest'. Pri tomto pohľade sa zhrozené duše praotcov chveli od súcitu a plakali.

Vtedy sa skala, v ktorej bola hrobka, zatriasla. Traja strážcovia popadali na zem a stratili vedomie. Kassius pochopil, čo sa deje...

OPÄŤ NA KALVÁRII

O jedenásť hodine večer sa Panna Mária hnaná túžbou vydala prejsť križovú cestu. Vstala zo svojho lôžka, zahalila sa do plášťa a odišla z Večeradla. Prechádzala mestom po prázdnych uliciach a zastavovala sa na miestach, kde Spasiteľ najviac trpel. V duchu som ju sprevádzala na jej smutnej ceste a modlila som sa, nakol'ko mi sily stačili.

Svätá Matka išla ku Kajfášovmu domu, potom k Pilátovmu, kľakala si na zem a bozkávala kamene, uctievajúc si Kristovu krv. V očiach Panny Márie bo-

Bramantino: *Noli me tangere*

li všetky bolestné zastavenia posvätené Ježišovou krvou plné svetla.

Pomaly išla na Kalváriu. Ked' už bola blízko popraviska, zrazu sa jej zjavil Ježiš vo svojom svätom tele. Pred ním išiel anjel a po jeho bokoch stáli dvaja adorujúci anjeli, ktorých som videla v hrobke, a za ním nasledoval veľký zástup spasených duší.

Nehýbal sa, len sa vznášal v žiare.

Svätej Matke povedal, že v oslávenom tele vstane z mŕtvych a že má na neho čakať na Kalvárii na mieste, kde padol pod ľarchou kríza.

Bola už takmer polnoc, ked' sa Panna Mária išla pokloniť ku kameňu, pri ktorom jej Syn spadol.

Pánov sprievod prešiel krížovou cestou. Ježiš ukázal spaseným dušiam utrpenie, ktoré musel znášať. Anjeli pozbierali každú čiastočku tela vytrhnutú pri mučení. Dušiam ukázal aj pribitie na križ a zdvihanie kríza, prebodenutie boku, snímanie z kríza a upravenie jeho mŕtveho tela. Svätá Panna účasne tieto veci kontemplovala.

VZKRIESENIE

V tú noc som videla vo veľkej žiare Ježišovu dušu medzi dvoma bojovnými anjelmi. Neboli to anjeli v kňazských rúchach, ktorí adorovali pri jeho tele.

Okolo neho bolo množstvo žiarivých postáv. Svätá Ježišova duša zostúpila do hrobky a splynula so svätým telom, ktoré sa hned začalo hýbať.

Žiarivé Pánovo telo vyšlo z bočnej strany, akoby vyšlo z rany v boku. Priopínalo mi to Evu, ktorá vyšla z Adamovho boku.

Hrobku zaplavovalo žiarivé nebeské svetlo. V tej chvíli som videla vychádzajúci hľbky pod podstavcom netvora s chvostom hada. Zlostne obracal k Pánovi dračiu hlavu, okrem ktorej mal, ako si spomínam, aj ľudskú hlavu.

Vzkriesený Spasiteľ držal v ruke tenkú bielu paličku, na konci ktorej bola malá zástavka. Ježiš pošliapal dračiu hlavu a paličkou tri razy bodol netvora do chvosta. Pri každej rane sa netvor stiahol, napokon spadol naspäť do prieplasti. Len ľudská hlava sa nadalej pozerala hore.

Podobného hada som videla pri Ježišovom počatí. Priopínal mi hada z raja, no tento dvojhľavý bol este odpornejší.

V obraze draka s rozšliapanou hlavou sa ukázalo víťazstvo Krista nad smrťou. Ježišov hrob som už nevidela. Myslím si, že tento obraz sa vzťahuje na známe proroctvo, ktoré hovorí: „*Potomstvo ženy rozšliape hlavu hada.*“

ÚSVIT

Potom sa Ježiš vzniesol sa v žiare cez skalu. Zem sa zatrasla, z neba ako blesk zletel anjel, odvalil kameň spred vchodu do hrobu a posadil sa naň. Strážcov zachvátil strach a popadali na zem ako mŕtvi. Dojatý Kassius tiež spadol, ale rýchlo sa spamätať. Podišiel k hrobke, odchýlil dvere a vidiac prázdne plachty odišiel, aby podal Pilátovi správu. Usiloval sa pochopiť, čo sa to stalo.

V tej chvíli sa zjavil oslávený Spasiteľ svojej Matke na Kalvárii. Rúcho mu vialo vo vánku a ligotalo sa ako v slnečných lúčoch. Panne Márii ukázal svoje rany. Boli veľké a dal sa do nich vložiť prst. Prenikavo žiarili, lúče svetla vychádzali zo stredu rúk až ku koncom prstov. Okraje týchto rán tvorili čiary troch rovnakých trojuholníkov, ktoré sa navzájom dotýkali v strede kruhu.

Duše praotcov sa pred Božou Matkou uklonili.

Ked' Panna Mária padla na kolená, aby mu pobožkala nohy, chytí ju za ruku, zdvihol ju a zmizol.

Videla som, že nad Jeruzalemom sa brieždi. Pri hrobke blikotali lampáše.

Bol to úsvit vzkriesenia!
(Krátené)
Spracovala A. T.
(Odseky a medzititulky: redakcia)

Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym

Ježišova modlitba

V živote východných cirkví, zvlášť byzantského obradu, existuje po stáročia osobitná modlitba – Ježišova modlitba, Molitva Isusova, nazývaná aj Modlitba srdca.

Slová Ježišovej (Isusovej) modlitby sú: *Hospodi Isuse Christe, Syne Božij, pomiluj mja hrišnaho. Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym.*

Táto modlitba má svoje korene v tradícii gréckych otcov raného stredoveku, akými boli sv. Maxim Vyznavač, Diadoch z Fotiky a Simeon Nový Teológ, ba vlastne až v praxi pustovníkov, tzv. otcov púste, prvých kresťanských storočí. Pôvodná prax mníchov sa časom rozšírila aj mimo kláštorov, praktizovali ju mnohí jednoduchí ľudia aj mimoriadne osobnosti, jedným slovom, tí, ktorí túžili po duchovnom raste a po hlbšom zjednotení sa s Pánom.

KLENOT

Slová Ježišovej modlitby patria medzi klenoty východnej duchovnosti. Opakovanie takejto alebo podobnej formuly, napríklad *Pane Ježišu Kriste, zmiluj sa nado mnou*, je najjednoduchším spôsobom, ako sa naučiť ustavičnej modlitbe (pozri *I Sol 5, 17*).

Opakovanie má byť sústredené a pravidelné, väčšinou sa viaže s rytmom dýchania. Sú dve možnosti – modliť sa polohlasne alebo len v duchu. V prvom prípade po nádychu na jeden výdych (prípadne dva) sa polohlasne povie celá formula modlitby. V druhom prípade sa len v duchu ustavične opakuje formula, pri nádychu prvá časť, pri výdychu druhá časť. Najmä zo začiatku je potrebné modliť sa pravidelne, napríklad sto ráz denne, na pokojnom mieste a nerobiť pri tom nič iné. Nikdy sa netreba dať odraďať nesústredenosťou; ak si uvedomíme, že myslíme na niečo celkom iné, treba si znova uvedomiť

Božiu prítomnosť a pokojne pokračovať ďalej, hoci by sa to stalo aj păťdesiat ráz počas modlitby.

Veľmi dobré je modliť sa Ježišovu modlitbu aj ako strelnú počas dňa, podľa možnosti čo najčastejšie, opakovat ju napríklad pri čakaní na autobus, na prechádzke v lese alebo pri jednoduchej manuálnej práci. Tým môžeme posvätiť každú chvíľu dňa a prežívať ju s Ježišom a v Ježišovi. Nepôjde to asi hned, dôležitá je vytrvalosť. Vhodné a veľmi účinné je tiež modliť sa ju pred spaním, resp. pri zaspávaní.

***Hospodi Isuse Christe,
Syne Božij,
pomiluj mja hrišnaho.
Pane Ježišu Kriste,
Synu Boží,
zmiluj sa nado mnou
hriešnym.***

Nijaký záväzný a presný predpis, ako sa modliť Ježišovu modlitbu, však neexistuje, sú len rôzne odporúčania, tzv. pravidlá. Ježišova modlitba sa totiž považuje za určitú formu osobnej modlitby, preto každý môže používať formulu aj techniku modlitby, aká mu najlepšie vyhovuje.

TEOLOGICKÝ VÝZNAM

Táto krátkta modlitba v sebe obsahuje celú pravdu evanjelia: ponajprv vyznávame, že Ježiš Kristus je Pán a chválime ho ako pravého Boha. V druhnej čas-

ti uznávame svoju hriešnosť a prosíme o odpustenie, čím zároveň vyznávame vieru v Božie milosrdenstvo a všemožnosť.

Dôležité je sústredit' sa nie na jednotlivé slová modlitby, ale na Božiu prítomnosť, že som v spoločenstve s Ježišom. Princípom modlitby je opakovanie vzývanie Ježišovho mena (porov. *Jn 14, 13-14; 16, 23-24*), ponorenie sa do neho. Tak Ježiš postupne môže preniknúť moje srdce a celého človeka (*1 Jn 4, 15*). „*V nikom inom niet spásy, lenbo niet pod nebom iného mena, v ktorom by sme mali byť spasení*“ (*Sk 4, 12*). Časom sa modlitba „usídli“ v srdci človeka, stane sa neoddeliteľnou súčasťou jeho osoby, a ak Boh dá, raz možno aj modlitbou ustavičnou.

Ježišova modlitba je najjednoduchšou a účinnou zbraňou proti pokušeniam a stresu. Nemôžeme zo svojho vnútra vypudit' všetky myšlienky, predstavy a trápenia, no môžeme svoju mysel' a srdce opakováním modlitby nasmerovať na Krista a všetko ostatné vtedy musí ustúpiť. V byzantskom obrade sa odporúča práve vytrvalé opakovanie tejto modlitby ako najjednoduchšia cesta k dosiahnutiu ustavičnej modlitby, modlitby srdca. Otcovia zdôrazňujú, že ustavičná modlitba je najistejšou cestou k spásie.

ČOTKY

Kedže v celom kresťanskom svete, tak katolíckom ako i nekatolíckom, v súčasnosti rastie záujem o Ježišovu modlitbu, s tým súvisí aj záujem o čotky – modlitebnú šnúru s uzlíkmi, ktorá sa používa pri modlení tejto modlitby ako pomôcka.

»»

Čotky, po staroslovensky *vérvica*, po grécky *komboskinion* (*kombos*, *uzol*), po srbsky *brojanice* (niečo ako počítadlo; *broj* = číslo), po rumunsky *mətanoia* (pôvodne grécke slovo, znamená *obrátenie*), sa tradične viažu z vlny, väčšinou čiernej či inej tmavej farby. Ich význam je jednak v tom, že pomáhajú pri „počítaní“ Ježišovej modlitby, ak sa ju modlíme podľa určitého modlitebného pravidla, napríklad sto ráz ráno a sto večer. Ešte dôležitejšie je však asi to, že nám pomáha pri sústredení sa na modlitbu. Tým, že nás uzlíky tlacia medzi prstami alebo na zápästí ruky, vytvárajú podvedomý reflex k opakovaniu slov Ježišovej modlitby. Vytvorenie takéhoto reflexu je veľmi užitočné, najmä v ľažkých situáciách, keď je človek rozrušený, nervózny, bojí sa či sa ľažko sústredí. Vtedy dotyk čotkových uzlíkov akoby sám podnecoval na modlitbu. Prirodzene, je potrebné sa modlitbe venovať istý čas, kým človek takýto reflex získa.

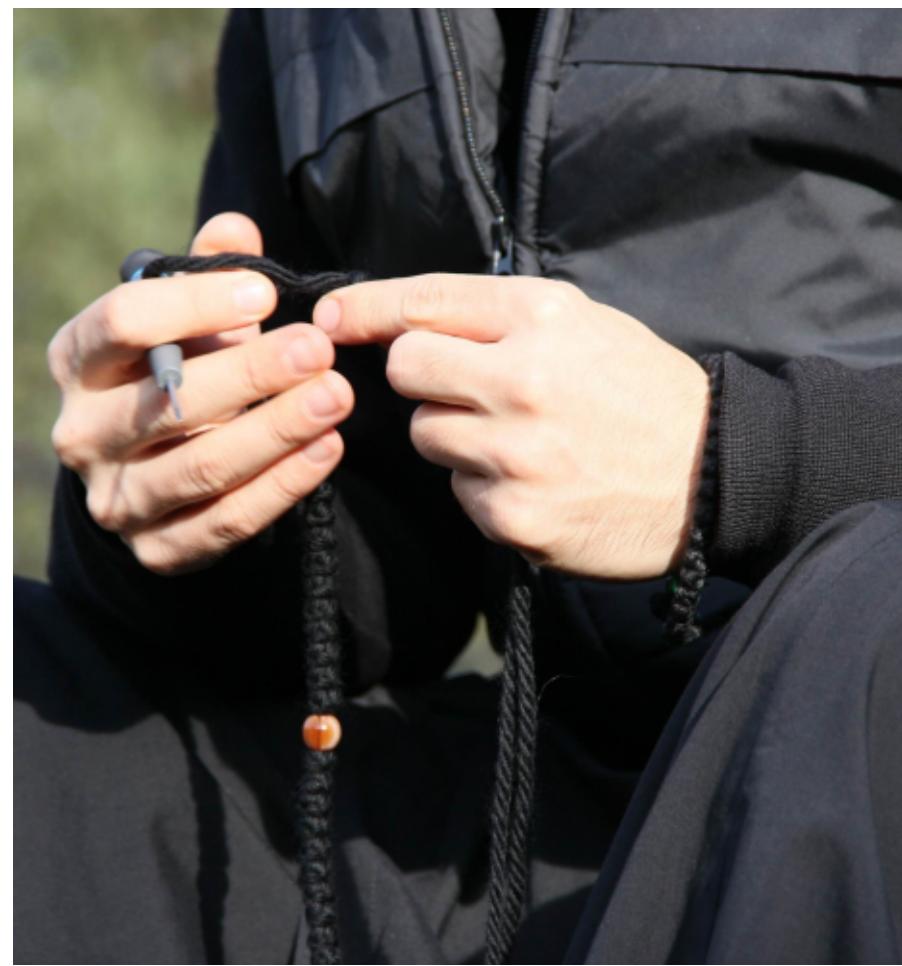
ZÁRODOK RUŽENCA

Viazanie čotkových uzlov je náročné na čas i zručnosť. V súčasnosti sa často používajú aj syntetické šnúry, zriedkavo sa nájdú aj čotky s drevenými korálmi. Zvyčajne sú malé s 33 uzlíkmi, alebo veľké so 100 uzlíkmi. Výnimco- ne bývajú aj čotky s 25, 50, 150 alebo 200 uzlíkmi. Číslo 33 symbolizuje 33 rokov Kristovho života na zemi. Veľké čotky sú zase praktické najmä na počítanie pri nejakom modlitebnom pravidle, mnísi sa modlia Ježišovu modlitbu niekolko sto ráz denne. Veľké čotky mávajú uzlíky delené po 10 (russká tradícia) alebo po 25 (grécka tradícia), zriedkavo aj po 33 uzlíkov. V týchto predeloch sa môžu robiť poklonky prípadne aj vložiť nejaká krátká modlitba – *Sláva Otcu* či krátká modlitba k Bohorodičke. Čotky sa takto stávajú akoby duchovným mečom, ktorým môžeme veľmi účinne odháňať pokušenia, pochmúrne myšlienky, zúfalstvo. Aj apoštol Pavol nás povzbudzuje: „*Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v deň zla odolať, všetko prekonat' a obstat'*“ (Ef 6, 13).

Je veľmi pravdepodobné, že práve z čotiek neskôr na Západe vznikol ruženec.

OMÍNANIE

Nosenie čotiek vyjadruje ustavičnú prípravenosť na modlitbu, na duchovný boj. Nosia sa tradične na ruke, zväčša na zápästí pravej ruky. Dôvod môžeme vidieť v knihe *Deuteronomium* a knihe *Exodus*, kde Boh viac ráz prikazuje

je Izraelu: „*Uložte si tieto moje slová do srdca a do duše a priviažte si ich ako znamenie na ruku a nech sú ako znaky medzi vašimi očami*“ (Dt 11, 18; pozri aj Dt 6, 8-9; Ex 13, 9.16).

Skutočne, ak čotky stále nosíme na ruke, najmä zo začiatku ich budeme výrazne cítiť, možno nás budú trochu aj „omínat“. A ak ich niekde zabudneme, bude nám čosi na ruke chýbať. To je dobre, lebo takto nám čotky stále pripomínajú, že sa máme modliť a bez prestania vzývať Ježišovo meno (porov. 1 Sol 5, 17; Sk 4, 12). Vtedy, keď nás čotky „omínajú“, alebo nám na ne náhodou padne zrak, niekolko ráz opakujme modlitbu, či už sme v autobuse alebo čakáme v obchode v rade pred pokladňou či v akejkoľvek inej situácii. Takto môžeme posvätiť celý čas dňa, a osobitne účinne tie chvíle, ktoré by inak boli z duchovného hľadiska „stratené“. (porov. Ef 5, 15-16)

SVEDECTVO

Nosiť čotky na ruke je pre svet aj dôležitým svedectvom, že patríme Kristovi. V *Apokalypse* sa píše, že hriešníci budú na pravej ruke alebo na čele nosiť znak šelmy – démona (Zjv 13, 16-17); my kresťania máme nosiť znak Ježiša Krista; čotky sú jedným z takýchto znakov.

Nosiť čotky na ruke nie je nejaké vystatovanie či predvádzanie sa, a už vôbec nie módný výstrelok, ale je to dôležité svedectvo pre svet a zároveň aj účinná pomôcka, ktorá nám môže pomôcť pri modlitbe. Čotky nie sú určené len pre mníchov, či „pobožných ľudí“, ale pre každého kresťana. Otcovia odporúčajú, aby sme pri Ježišovej modlitbe používali čotky. Ak sa ju budeme pravidelne modliť s čotkami (napríklad sto ráz denne), pomerne rýchlo získame už spomínaný reflex, ktorý nás potom vždy pri dotyku čotiek bude podnecovať k modlitbe.

Obnovený záujem o čotky u nás i vo svete je nepochybne dielom Svätého Ducha, ktorý takto vedie Cirkev k opäťovnému objaveniu potreby ustavičnej modlitby, modlitby srdca, ku ktorej nás volá slovami apoštola Pavla: „*Bez prestania sa modlite!*“ (1 Sol 5, 17). Táto výzva apoštola platí aj pre nás a čotky môžu byť dobrou pomôckou, ktorá nám ju pomože naplniť.

Ježišova modlitba sa môže modliť keďkoľvek a kdekoľvek. Aj po prečítaní si tohto článku.

Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nadô mnou hriešnym.

ANDREJ ŠKOVIERA
(Snímky: archív, net)

Objavovanie pokladov katolíckej sociálnej náuky

Solidarita ako princíp

Jednou z myšlienok, ktorá sa tiahne celými dejinami katolíckej sociálnej náuky a tvorí neodmysliteľnú súčasť jadra jej posolstva, je požiadavka solidarity.

Pápež Lev XIII. ju predkladá ako dôvod, prečo aj štát by sa mal podieľať na riešení sociálnej otázky, ďalší pápeži ju charakterizujú ako „sociálnu lásku“, sv. Ján Pavol II. ju dokonca predstavuje ako sociálny princíp. Vychádzajúc z tohto princípu, súčasní pápeži v nej vidia riešenie svetovej hospodárskej krízy, usmernenie globalizačných procesov či cestu k zahovaniu a budovaniu mieru vo svete.

SPOLUPATRIČNOSŤ

Je teda užitočné pristaviť sa predovšetkým pri samotnom pojme *solidarita*, už aj preto, lebo – ako to býva s často frekventovanými pojмami – je zrejmé, že nie vždy sa používajú v rovnakom význame, takže i posolstvo Cirkvi v tejto veci môže byť nejasné.

Pojem *solidarita* si často zamieňame s jej prejavmi a pokladáme solidaritu za pomoc, zväčša zo strany tých „silnejších“ v spoločnosti voči tým „slabším“ (zdravotne, vekovo, finančne a pod.). Hovoríme o „*medzigeneračnej solidarite*“, ktorá by sa podľa známej rozprávky *O troch grošoch* mala prejavovať vo finančnom zabezpečení jednotlivých generácií medzi sebou, postupne ako po sebe nasledujú.

Ale vo všetkých týchto situáciách sa natíska otázka: „*Prečo by si mali pomáhať?*“

Dôvodom pre „solidárnu“ pomoc je práve sama solidarita, ako povedomie spolupatričnosti jednotlivých členov spoločenstva medzi sebou, ktoré vedie k vzájomnej zodpovednosti a spoluzodpovednosti za spoločenstvo ako také. Ide o *povedomie*, nielen o *pocit*, lebo tu je zaangažovaná nielen citová stránka človeka, ale aj rozumová a vôleová – slovami sv. Jána Pavla II., solidarita „*nie je nejaký pocit neurčitého súčitu či povrchnej citlivosti voči zlu tol'kých blízkych alebo vzdialených osôb. Naopak, to je pevné a dôsledné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro: za dobro všetkých a každého jedného, pretože všetci sme naozaj zodpovední za všetkých*“ (*Sollicitudo rei socialis*, čl. 38).

NUTNOSŤ

V tom istom dokumente pápež vysvetluje „*nevyhnutnosť solidarity*“, a to nie len ako dôsledok reflexie historického vývoja ľudstva, ktorý ukazuje, že vždy, keď sa v spoločenstve vytratí toto povedomie spolupatričnosti, spoločenstvo sa nevyhnutne rozpadá, ale aj ako výsledok antropologicko-sociálnej de-

dukcie, ktorá vysvetľuje, prečo je to tak.

Solidarita sa takto predstavuje ako principiálna požiadavka (sociálny princíp), ktorá platí univerzálne (pre všetky spoločenstvá – od manželstva a rodiny až po medzinárodné spoločenstvo), a opiera sa o celkom jednoznačný racionalny argument: ak nie solidarity, chýba dôvod (motív) na riešenie vznikajúcich konfliktov. Konflikty medzi ľuďmi totiž vznikajú celkom prirodzené, o to väčšimi, ak sa spolu usilujú vytvoriť a budovať nejaké spoločenstvo. V prípade absencie povedomia vzájomnej spolupatričnosti, niet dôvodu, prečo by sme mali chcieť konflikty riešiť, takže sa kumulujú a – keďže človek prirodzene nemôže žiť v trvalom konflikte – spoločenstvo sa nevyhnutne rozpadne.

SÚDRŽNÝ SVET

Z tohto poznatku vyplýva – a Cirkev vo svojich dokumentoch rozvíja – celý rad vážnych dôsledkov, ktoré sa tento princíp usilujú predstaviť pozitívne, teda preventívne – ako, a najmä prečo budovať vnútri spoločenstva toto silné povedomie spolupatričnosti. Ak v každom spoločenstve vedie jeho členov k vôle riešiť konflikty pokojne a cielavedome, tak v medzinárodnom spoločenstve vedie k budovaniu mieru a vzájomne prospiešnej spolupráci. A to sú zásadné hodnoty v každom období ľudských dejín. Osobitne to však platí v súčasnosti, keď si uvedomujeme, aj vďaka reflexii pápeža Františka (v encyklike *Laudato si'*), že kríza solidarity so všetkým, čo tvorí „*náš spoločný dom*“, teda s ľuďmi, s ktorými ho obývame, vrátane tých čo prídu po nás, ale aj s urbanistickým a prírodným prostredím, ktoré nás obklopuje, je spôsobená zvrátenou mentalitou, nedôstojnou človeka, ako „*vrcholu stvorenstva*“. Spoločnosť tak začína kvalitatívne degenerovať a príroda sa začína proti takýmto jej prejavom a panovačnému zaobchádzaniu „búriť“.

Solidarita je teda celkom zásadný sociálny princíp, postavený na nutnosti dostatočne presvedčivej motivácii na riešenie konfliktov, keďže od nej závisí nielen trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti, ale i samo jej prežitie.

STANISLAV KOŠČ
(Snímka: Pixabay)

Ekológovia by urobili najlepšie, keby číitali encykliku *Caritas in veritate*

Ekologický nihilizmus

Známy taliansky ekonóm a bývalý prezent Inštitútu pre náboženské diela ETTORE GOTTI TEDESCHI nezostáva chladný ani pri témach týkajúcich sa životného prostredia. Uverejňujeme jeho starší, no vysoko aktuálny text.

Zivotné prostredie a klíma sú témy, ktoré si zaslúžia úvahy menej bávnalne než tie, ktoré šíria aj samotní ekológovia. Nihilistické myšlenie so svojím odmietaním akejkoľvek objektívnej hodnoty a pravdy spôsobí vážne a ľažké škody, ak sa aplikuje v ekonomii. Stačí si pomyslieť na katastrofálne škody, ktoré sú dôsledkom maltuziánskeho predsudku, podľa ktorého rast populácie vyvoláva chudobu.

PÁCHANIE ŠKÔD

Z zmienku stoja aj škody spôsobené utilitaristickými doktrínami, ktoré chápnu ekonómiu nezávisle od všeobecných etických hodnôt, a vyvolali krach ceľej jednej ekonomickej štruktúry. Tiež morálne autonómie ekonomiky podporujúce relativizmus prispeli k tomu, že hodnota sa vidí len v tom, čo je hmataťelné, a tak šíria krajne konzumné a materialistickej prístupy.

V otázke životného prostredia však nihilistické myšlenie vyvoláva škody snáď ešte väčšie. Najprv sa usilovalo presvedčiť ľudí, že je len inteligentným živočíchom a že má možnosť robiť čokoľvek bez akéhokoľvek pravidla, pričom vyhnalo na maximum jeho egoizmus v jeho výlučnej túžbe po moci. Potom sa pokúšalo udusiť presvedčenie, že ľudský život má zmysel, a že v dôsledku toho treba priklaďať zmysel len činom človeka. Teraz si nárokuje, že vyrieši klimatické problémy, v ktorých panuje veľký zmätok, a to prostredníctvom denatality a deindustrializácie, namiesto aby sa presadzovali hodnoty, ktoré priviedú jedinca k jeho pôvodnej dôstojnosti.

EKOCENTRIZMUS

Pribúdajúce konferencie o klíme tento trend potvrdzujú a spôsobujú skôr strety než riešenie. Strety nielen medzi demonštrantmi a políciou, ale aj medzi bohatými a chudobnými krajinami, medzi vedcami a politikmi, medzi rôznymi mocenskými skupinami. Takto sa stáva čoraz ľažšia nielen sama predstava nejakého riešenia, ale aj pochopenie toho, čo je skutočným problémom.

V skutočnosti totiž chýba strategická výzia problému práve v dôsledku rozšíreného nihilizmu. Je to však práve nihilizmus, ktorý začína teoretizovať o absenci hodnoty ľudského života v porovnaní s domneno centrálnym postavením prírody, ktorú ľuďom iba poškodzuje. Benedikt XVI. to nazýva *ecocentrismus*. Akoby príroda sama bola hodnotou, ktorá presahuje ľudskú bytosť a zaobíde sa bez nej. Popieraním pravdy sa však otázky životného prostredia nevyriešia, rovnako ako nie je možné týmto spôsobom ovládnúť globálnu ekonomiku.

LÁSKA V PRAVDE

V súvislosti so životným prostredím je tu úsilie o vágne dohody o škodlivých emisiách, a to bez ohľadu na etické premisy a spoločne šírené vedecké hľadiská.

Nihilistické myšlenie hrozí

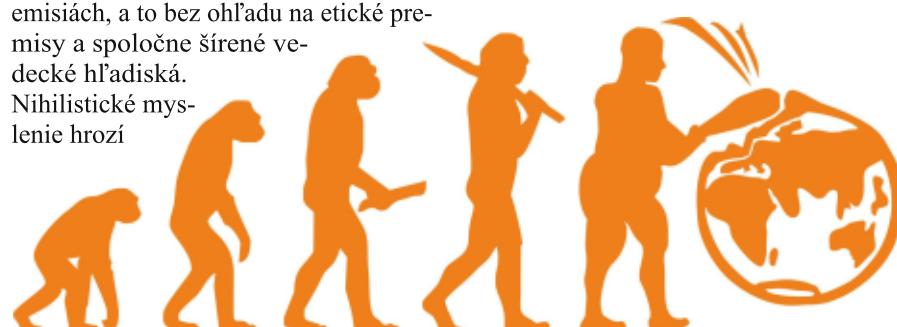
preveriť proces globalizácie, ktorý je pre chudobné krajiny v podstate pozitívny, na neporiadok, ktorý zavinil *homo economicus*, ktorý je príčinou poškodzovania životného prostredia a tým aj kandidátom na sebazničenie.

Blais Pascal napísal: „*Je pravda, že existujú prirodzené zákony, ale narušený rozum považuje všetko za narušené.*“ A zdá sa, že narušená je aj schopnosť objektívne zvážiť hodnotu globálnej ekonomiky, technologizovaného trhu, ekonomickej slobody.

Toto sú však len obyčajné prostriedky. Ale v rukách inteligentného a egoistického živočícha vedú k nadužívaniu, ktoré poškodzuje aj životné prostredie. Preto robia ekológovia dobre, keď sa usilujú o väčšiu pozornosť vo vzťahu k prírode.

No určite by urobili lepšie, keby k tomu ešte aj číitali encykliku pápeža Benedikta XVI. o integrálnom ľudskom rozvoji v terajších globalizovaných časoch *Caritas in veritate* (*Láska v pravde*). Pochopili by prečo, ale predovšetkým pre koho je potrebné životné prostredie chrániť.

ETTORE GOTTI TEDESCHI
(Snímky: Pixabay)

Čo predchádzalo najväčšej demonštrácii v bývalej ČSSR od Februára 1948

Sviečku a chut' mám

Snímka: archív ÚPN

Nezávisle od diania vo vtedajšom Česko-Slovensku sa v zahraničí zrodila a dozrieva myšlienka, ktorá sa neskôr premenila na jednu z najväčších historických udalostí normalizácie Slovenska – Bratislavskú sviečkovú manifestáciu.

V roku 1987 zvolili za jedného zo štyroch výkonných podpredsedov Svetového kongresu Slovákov (SKS) Mariána Šťastného. Po skončení hokejovej kariéry v NHL pôsobil v sezóne 1987/1988 vo švajčiarskom HC Sierre.

ZROD MYŠLIENKY

„Koncom septembra 1987 som si v obyvačke svojho bytu čítal knihu o perzekúcii Cirkvi na Slovensku. Po dočítaní kapitoly som sa zahľadil na konciare hôr nad údolím Val d'Anniviers. Myslou som sa potuloval chvíľkami po okolitej prírode, chvíľami dejom knihy. Pomyšiel som si: „Ešte aj dnes táto perzekúcia pokračuje,“ spomína si M. Šťastný na chvíle, keď sa v nôm zrodila idea, ktorá neskôr ovplyvnila dianie na Slovensku.

M. Šťastný svoje myšlienky pretvoril do konkrétnej podoby. Chcel celosvetovo upozorniť na nenormálnu situáciu na Slovensku. Ako výkonný podpredseda SKS zasnal 30. decembra 1987 predstaviteľom slovenských organizácií v zahraničí list. „Dovolím si Vás požiadat' ako zástupcov slovenských organizácií o vyjadrenie Vášho názoru k spoločnej pokojnej demonštrácii v slobodnom sive. Demonštrácia by sa mala konáť 25. marca 1988 pred budovami zastupiteľ-

stiev ČSSR. Cieľom tohto prejavuje ne-súhlasu budú brutálne vraždy predstaviteľov Cirkvi na Slovensku (narázka na brutálnu vraždu kňaza Štefana Poláka zo 7. 10. 1987 – pozn. red.), upieranie náboženských práv v praxi, ako aj ostatných ľudských práv,“ píše sa v liste.

V PODŠÍVKE KLOBÚKA

Po pozitívnom prijatí na podnetu Mariána Šťastného sa demonštrácie mali konáť vo Viedni, v Bonne, Ríme, Paríži, Londýne, Berne, Ottawe, Washingtone, Austrálii a v Argentíne. Ich cieľom bolo pomôcť Slovensku a ukázať Západu i Východu jednotu v exile v mene hesla *Za Boha a za národ!*

M. Šťastný chcel o tomto zámere informovať i disidentské kruhy na Slovensku a požiadať ich o pripojenie sa k akcii ako prejav spoločného zápasu exilu a domova za slobodu. Pavol Čarnogurský ml., brat právnika a politika Jána, M. Šťastného varoval: „Ak to mieniš poslat' poštou, tak to zhabe polícia a Jano listy nikdy nedostane.“

A tak list putoval na Slovensko v podšívke kožušinového klobúka svokry M. Šťastného...

„Neviem, ako sa list dostal cez hrancie, ale k mojim rodičom sa dostal zabaleny vo švajčiarskej čokoláde. O niekoľ-

ko dní dostali na ňu chut' a vtedy v nej našli pre miňa. Otec mi ho priniesol niekedy vo februári 1988,“ opisuje Ján Čarnogurský.

V liste bola okrem iného aj požiadavka, či by sa aj na Slovensku nemohla 25. marca uskutočniť demonštrácia. O tomto J. Čarnogurský informoval Františka Mikloška. „Potreboval som nejaký čas, aby som sa s myšlienkovou vnútorné stotožnil. Za tých niekoľko dní dom si uvedomil, že niečo takéto asi treba skutočne urobiť. Bolo však treba získať podporu aktivistov podzemnej Cirkvi,“ spomína si F. Mikloško.

ROZHODNUTIE

Silvester Krčméra a Vladimír Jukl založili v roku 1974 Spoločenstvo Fatima (SF), ktoré sa stalo veľmi aktívne. Spoločenstvo sa stretávalo so svojimi priaznivcami každú nedele. Na stretnutiach sa zvykla aj hodnotiť náboženská situácia na Slovensku. Tak to bolo aj v nedeľu 6. marca 1988. Stretnutie sa konalo v bratislavskej Petržalke v byte Rudolfa Fibyho, vtedajšieho predstaveného SF. Na stretnutí boli Eugen Valovič, Jozef Roman, Peter Murdza, Vladimír Ďuričovič, Lacko Stromček a ešte niekoľko ďalších ľudí. F. Mikloško prítomných informoval o liste a zámere M. Šťastného J. Čarnogurskému. Svoje vysvetľovanie zakončil slovami: „Myslím si, že by nebolo správne, keby oni (Slováci v exile – pozn. red.) protestovali a my by sme boli ticho. Aj my by sme malí urobiť niečo podobné, povedzme na pol hodiny sa zhromaždiť so zapálenými sviečkami a ticho manifestovať.“

Miestnosť zmlkla. Do napätého ticha zaznel hlas R. Fibyho: „Sviečku a chut' mám.“ Všetci vedeli, že aj keď R. Fibyho voľa nenaďal, jeho slová sú vždy uvážené. Začali sa pripájať k názoru, že do manifestácie sa ide.

Dôležitý bol však aj názor biskupa Jána Chryzostoma Korca. Zistiť jeho stanovisko mal F. Mikloško. Odpoveď otca biskupa bola jednoznačná: „Nie som proti.“

Až teraz sa rozbehli organizačné prípravy, ktoré 25. marca 1988 vyústili do Bratislavského Veľkého piatku.

Podľa knihy Jána Šimulčíka *Čas svitania*, VMV, Prešov, 2018,
spracoval PAVOL PRIKRYL

Chronológia udalostí Bratislavského Veľkého piatku

Snímky: archív ÚPN

1987

- **október** – vražda knaza Štefana Poláka,
- **november** – príprava 31-bodovej podpisovej akcie za náboženské slobody,
- **december** – list Mariána Šťastného, podpredsedu Svetového kongresu Slovákov, v ktorom žiada krajanské spolky v slobodnom svete o podporu myšlienky protestných demonštrácií pred československými veľvyslanectvami.

1988

- **január** – začiatok 31-bodovej podpisovej akcie za náboženskú slobodu, ktorú podporil pražský arcibiskup kardinál František Tomášek,
- **január** – československá rozviedka zachytila listy Mariána Šťastného o organizovaní manifestácií v zahraničí,
- **február** – Ján Čarnogurský dostáva správu od Mariána Šťastného,
- **25. marec** – Sviečková manifestácia
- **apríl** – ukončenie 31-bodovej petície, ktorú podpísalo päťsto tisíc občanov ČSSR,
- **október** – súdne pojednávanie s niektorými účastníkmi manifestácie (v marci 1989 bol odsúdený Jiří Fajmon za účasť na manifestácii).

MAREC 1988

- **6. marec** – Spoločenstvo Fatima (predstavený Rudolf Fiby) súhlasí so zorganizovaním manifestácie,
- **10. marec** – František Mikloško podáva ohlášenie o manifestácii na Hviezdoslavovom námestí, ktorá by sa mala konať 25. marca od 18.00 do 18.30 h,
- **15. marec** – minister vnútra ČSSR dáva súhlas na vyhlásenie mimoriadnej bezpečnostnej akcie,
- **15. marec** – zasadnutie predsedníctva ÚV KSS, rokovanie o manifestácii,
- **17. marec** – prvý námestník ministra vnútra ČSSR a náčelník ŠtB generál Lorenc vydal rozkaz zamedziť účasti známych aktivistov podzemnej Cirkvi a Charty 77 na manifestácii,
- **17. marec** – obvodný národný výbor zakazuje manifestáciu,

- **21. marec** – František Mikloško sa odvoláva proti zákazu manifestácie,
- **24. marec** – väčšina študentov vysokých škôl je nútená odcestovať domov,
- **24. marec** – vypočúvanie zvolávateľov manifestácie a opäťovný zákaz zvolať manifestáciu,
- **24. a 25. marec** – celoslovenská dopravná bezpečnostná akcia s cieľom stíhať príjazdy občanov do Bratislavu,
- **25. marec** – Sviečková manifestácia
- **26. marec** – v cele predbežného zadržania je ešte niekoľko účastníkov manifestácie,
- **26. marec** – domáce denníky informujú o protištátnej manifestácii, no zo zahraničia prichádzajú prvé reálne správy a komentáre,

25. MAREC 1988

- ráno začali v celom Česko-Slovensku zadržiavať najznámejších aktivistov podzemnej cirkvi a Charty 77.
- **17.16 h** – uzavorené Hviezdoslavové námestie a presmerovaná mestská hromadná doprava,
- **17.30 h** – príchod politickej komisie do hotela Carlton,
- **17.55 h** – rozhodnutie prisunúť poriadkové jednotky a policajnú techniku,
- **18.00 h** – začiatok manifestácie – zúčastnilo sa nej osem až desať tisíc občanov,
- **18.00 až 18.25 h** – rozháňanie manifestácie políciou,
- **18.26 h** – na rozhohnanie manifestujúcich boli použité dve vodné delá,
- **18.30 h** – aj napriek tvrdému zásahu polície manifestujúci vydržali až do konca,
- **18.00 až 2.20 h** – vypočúvanie 141 zadržaných, hodnotiaca porada polície, hodnotiaca porada Štátnej bezpečnosti (ŠtB),
- **20.00 h** – v správach televízie BBC informácia o manifestácii,
- **20.30 h** – hodnotenie manifestácie aktivistami podzemnej Cirkvi,
- **21.00 h** – *Hlas Ameriky* priniesol obsiahlu reportáz o manifestácii.

Spracoval FRANTIŠEK NEUPAUER

Európania sa začínajú dobrovoľne stávať menšinami vo svojich vlastných krajinách

Európa bez štátostí

Portál Crisis Magazine uverejnil článok britského autora Willa Jonesa, v ktorom poukazuje na sociologické a psychologické spojitosti medzi etnicitou a kultúrou a ich prepojením na národnosť a štátosť.

Ked' už väčšina obyvateľov Talianska nebudú etnickí Taliani, budeme tento štát stále považovať za Taliansko? Záleží na fakte, že etnickí Briti už prestali byť v Londýne väčšinou? Bol by problém, keby etnickí Ugandania prestali byť väčšinou v Ugande a nahradili by ich Európania?

ETNICITA

Všetky tieto otázky majú rovnakú podstatu: pýtajú sa na vzťah medzi etnicou skupinou a jej domovskou krajinou a na to, čo to znamená stať sa menšinou vo svojom vlastnom štáte. Patrí k statusu etnickej väčšiny v krajinе aj významná morálna a politická hodnota? Je to niečo, čo si legitimne nárokuje zachovať nejaká etnická skupina? A ako to celé súvisí s rasizmom, ktorý je pre povojnovú západnú kultúru tabu par excellence?

Je dôležité zdôrazniť, že rozprávanie o národoch bez štátov nemá nič do činenia s nadvládou bielej rasy. Neexistuje nijaký úmysel porovnávať rasy a vyhlasovať nadradenosť jednej nad inými a priznať jej právo panovať nad ostatnými, čo je morálne hlboko nežiaduca myšlienka. Tento článok ani nenavrhuje nijakú požiadavku zachovávať rasovú čistotu. Etnicita je totiž vnútorné žijúca vec, vyvíjajúca sa v čase cez imigráciu či zmiešané manželstvá.

KULTÚRA

V súčasnosti sa etnicita a rasa stali niečim, čomu sa väčšina usiluje vyhýbať pri premýšľaní o štátotvorných aspektoch národa či krajiny, a to špeciálne v kontexte západnej civilizácie. Mysliatelia ponorení do tejto problematiky ich nahradzujú vo vytváraní svojich teórií a konceptov prevažne kultúrou, spoločnými presvedčeniami a zvyklosťami. Riaditeľ výskumu v Inštitúte Acton pre štúdium náboženstva a slobody Samuel Gregg píše o spoločných putach „spoločnej kultúry, jazyka, vierovyznaní,

spomienok, zmyslu pre spoločné dedičstvo a spájanie sa s určitým geografickým územím s hranicami“.

Často nevypovedaným ostáva, pravdepodobne pre strach z obvinenia z rasizmu, to, že sú spojenia medzi etnickým pôvodom a kultúrou.

Je to nesmierne zaujímavé aj vzhľadom na to, že na úrovni sociológie a antropológie sa spojenie medzi kultúrou a etnicitou skupiny uznáva ako veľmi silné. V skutočnosti by bolo veľmi náročné nájsť silnejšiu koreláciu medzi dvoma pozorovateľnými premennými, akými sú tieto dve. Prírodzene, z toho logicky vyplýva, že medzi etnicitou a kultúrou nemusí byť nutne či z podstaty vzťah kauzálny. V princípe môže byť člen akejkoľvek etnickej skupiny vychovaný v ktorejkoľvek kultúre a môže sa prispôsobiť jej normám. No táto čisto logická úvaha, keď sa asimilácia podarí dotiahnuť až do úplného konca, sa premieňa do reality bežného života len vo výnimcoch prípadoch. Ide o to, že etnický pôvod často pevne spútava človeka a stále ho ľahá späť k tradičným formám prejavov svojej kultúry. Navyše, život v menšine privádzza ľudí k ešte silnejšiemu záväzku zachovať si svoje odlišnosti a vyhraňať sa k okoliu práve zachovávaním svojich tradícii.

MULTIKULTURALIZMUS

Takýto spôsob života a pohľad na vec sa považoval za správny a našiel silnú podporu v Británii a v mnohých iných západných krajinách pod záštitou doktríny multikulturalizmu, ktorá dominovo-

vala v sociálnej politike v rokoch 1974 až 2004, a podľa mnohých indícií dominuje až doteraz. Treba však povedať, že aj bez podpory vlády by ľudia prírodzene spájali svoju identitu s etnicitou a svoju etnicitu s kultúrou, ktorá je s ňou previazaná.

A práve toto je ten dôvod, prečo povojnové idey anti-rasizmu viedli veľmi rýchlo k myšlienke multikulturalizmu a teraz k politikám identity – ide o presvedčenie, že je nemožné uznať niekoho etnické dedičstvo bez uznania kultúry, ktorá sa s ním spája.

A tu už je len krôčik k myšlienke, že je niečo imperialistické, netolerantné a dehumanizujúce na tom, ak očakávame od človeka, aby sa prispôsobil a asimiloval do inej kultúry. Táto obava už prerástla do takých rozmerov, že medzi vzdelanými ľuďmi, a to najmä na univerzitách, to len tak bzučí tématami o privlastnení si kultúry a o mikro-agresii.

>>>

SÚDRŽNOSŤ

Čokoľvek by ste chceli dodať na tému etnickej rozmanitosti, bolo by to neoddeliteľné od svetového fenoménu kultúnej rozmanitosti, pretože etnický rozmanitosť štát bude vždy do istej miery aj kultúrne rozmanitosť. Následkom toho je, že etnická rozmanitosť v rámci štátu nevyhnutne vyvoláva napätie k predstave národne zjednotenej občianskej kultúre, ktorá sa často spája s vysokou mierou sociálnej súdržnosti, solidarity, dôvery a stability.

Našou správnu túžbu vyhnúť sa rastickým predsudkom a byť pohostinní ku všetkým pristáhovcom, bez ohľadu na ich sociálne zázemie, sme akosi stratili zmysel pre základné princípy sociálnej stability a súladu. A práve tie by mali byť v popredí, keď formulujeme víziu našej sociálnej politiky.

Čo toto všetko znamená pre budúcnosť Európanov?

Kombinácia vysokej miery imigrácie, vysokej pôrodnosti v komunitách imigrantov a nízkej pôrodnosti pôvodného obyvateľstva vyústi do dramatického vzrastu (a už sa tak deje) etnickej rozmanitosti. Predpovede, že sa domáce etnické skupiny stanú menšinami vo svojich vlastných štátach, nie sú vôbec vzdialenosťou budúcnosťou.

NEŽELANÉ DÔSLEDKY

Ked' sa toto stane skutočnosťou (a keďže nie sú nijaké väzne zmeny v imigračnej politike a nepredpokladané zmeny v demografických trendoch, ľažko tvrdiť, že sa to neblíži), prispeje to ku zvláštnej situácii Európanov – stanú sa národnmi bez svojich štátov vo svojich vlastných krajinách.

Čo to vlastne znamená?

Národ bez štátu je etnickou skupinou bez štátneho zriadenia, v ktorom by vytvorilo väčšinu umožňujúcu vyjadrovať svoju výnimočnú kultúru a presadzovať sebaurčenie. Byť v pozícii štátu znamená pre národ možnosť ochrániť sa pred neželanými sociálnymi dôsledkami, napríklad pred kolonizáciou, podrobenním, prenasledovaním, zachádzaním na základe predsudkov a asimiláciou. Najznámejšie príklady súčasných národov bez štátu sú Kurdi, Tamilovia a Rohingovia. V minulosti boli národnmi bez štátu, ktorým sa však podarilo nie až tak dávno získať štátosť, Židia, Srbi, Chorváti či Slovinci. Ak by sme definovali národy existenciou ich separatistických alebo autonomistických hnutí od iných etnických skupín, potom ich v súčasnosti na svete existuje približne sedemdesiatosem, v Európe sú to napríklad Baskovia či Katalánci.

MENŠINY

Každý štát v sebe zahŕňa aj etnické menšiny. Niekoľko sa stáva, ako napríklad v Amerike Indiánom a austrálskym Aborigénom, že tieto menšiny majú špeciálne a dejinné, nie vždy veľmi šťastné vzťahy so štátom, v ktorom žijú. V iných prípadoch sú menšiny oveľa mladšie a sú len čerstvo sa formujúce.

To, ako daný štát prijíma tieto menšiny a chápe ich existenciu vzhľadom na svoj koncept národnosti,

len to – *Skutky apoštolov* hovoria o „*Židoch, náboženských ľudoch zo všetkých národov*“ (*Sk 2, 5*), naznačujúc, že etnickí Židia môžu vzísť aj z pohanských národov. Cirkev je sama o sebe svätým národom, vyvolenou radosťou (*genos*), Boží ľud (*laos* podľa *1 Pt 2, 9*) – to sú tituly patriace Izraelu v *Starom zákone*, teda národu, ktorý si Boh vyvolil za svoj vlastný. V Kristovi sa deliacia hranica medzi Židmi a pohanmi stratila (*Ef 2, 14*) a „*už niet Žida ani Gréka*“ (*Gal 3, 28*).

sa môže odlišovať od menšiny k menšine a aj v závislosti od mnohých historických faktorov a udalostí.

Prirodzený a úzky vzťah medzi etnicitou, kultúrou, národnosťou a štátosťou predurčuje, že pohyb medzi týmito veličinami bude vždy plný napäťia a aj ľažko prekonateľných problémov. No morálny imperatív rovnako rešpektovať všetkých vedie k venovaniu sa týmto témam a tiež k uznaniu toho, že je kus múdrosti v prevencii etnickej diverzity, ktorá by prevyšovala taký stupeň, ktorý by zabraňoval sociálnej súdržnosti a všeobecnému dobru.

BIBLICKÝ POHĽAD

Ked'že Európa stojí na židovsko-kresťanskom dedičstve a mnohí Európania sú stále inšpirovaní učením *Biblie*, je zaujímavé všimnúť si, čo hovorí *Biblia*.

Národy často vystupujú v biblických textoch naznačujúc, že sú zamýšľanou súčasťou Božieho plánu pre ľudstvo v čase po potope. V *Skutkoch apoštolov* čítame: „*A z jedného urobil celé ľudske pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme; určil im vymedzený čas a hranice ich bývania*“ (*Sk 17, 26*). Národy sú prítomné aj pri poslednom súde (*Mt 25, 32*) či pri misijnom poslaní Cirkvi (*Mt 28, 19*).

Národnosť je v *Biblii* s určitosťou etnický (príbuzenský) koncept, no jedine

len to – *Skutky apoštolov* hovoria o „*Židoch, náboženských ľudoch zo všetkých národov*“ (*Sk 2, 5*), naznačujúc, že etnickí Židia môžu vzísť aj z pohanských národov.

Cirkev je sama o sebe svätým národom, vyvolenou radosťou (*genos*), Boží ľud (*laos* podľa *1 Pt 2, 9*) – to sú tituly patriace Izraelu v *Starom zákone*, teda národu, ktorý si Boh vyvolil za svoj vlastný. V Kristovi sa deliacia hranica medzi Židmi a pohanmi stratila (*Ef 2, 14*) a „*už niet Žida ani Gréka*“ (*Gal 3, 28*).

Snímka: Pixabay

V každom prípade sa národ alebo národy objavujú v knihe *Zjavenia apoštolu Jána* najmenej 23 ráz a popri tom aj spojené pojmy ako ľudia, kmeň (*phulon*) a jazyk (*glossan*). V závere sa hovorí aj o listoch stromu života určených na uzdravenie národov (*Zjv 22, 2*).

Toto všetko naznačuje do istej miery trvácnosť národnosti v Božom pláne.

ZMENA MYSLENIA

Myslím si, že by sme mali brať oveľa vážnejšie sociálne, psychologické a morálne hrozby spájajúce sa s etnicitou a kultúrou, ale i s národnosťou a štátosťou. Treba sa vyhýbať rasizmu a starému známemu imperializmu a zameriť úsilie na zmenu myslenia Európanov k ich domovským krajinám, vlastnej kultúre a ich vnímaniu sebaurčenia ako ľudu a národa. To musí následne prejsť k radikálnej zmene postoja k imigrácii, občianstvu, kultúre, ba až k plodnosti a rodine. To sú aspekty zaistujúce možnosť zachovať si svoju vnútornú postavu a charakter a ostať domovom Európanov aj v budúcnosti. Všetky alternatívy sa javia bezútešne, najmä preto, lebo sa Európania stávajú menšinami vo svojich vlastných krajinách.

Úprimne dúfam, že sa to ukáže ako nepravdivé, no priznávam, že by som si na to stavil.

WILL JONES

Súčasní Európania sa liberalizujú až k vlastnej smrti

Akí vlastne sme?

Bývalý veľvyslanec Českej republiky pri Svätej stolici (2003 – 2008) PAVEL JAJTNER sa pred časom v Rádiu Vatikán zamyslel nad tým, aký je Európan súčasnosti a čo z toho vyplýva.

Priemerný Európan súčasnosti je v časoch volania po absolútnom liberalizme predovšetkým *post-autoritárny*. Je zamilovaný do svojej slobody. Neuznáva nijaké jej hranice. Chýba mu úcta k autorite, k poriadku.

Priemerný Európan súčasnosti je v časoch ustavične rastúceho blahobytu *post-solidárny*. Je zamilovaný sám do seba. Primárne, predovšetkým, mu ide o sebarealizáciu. Povinnosti voči rodine, v povolaní a v spoločnosti, predstavané obcou a štátom pre neho strácajú význam. Necíti sa zodpovedný. Solidarita je pre neho vecou iných, predovšetkým štátu.

Priemerný Európan súčasnosti je v časoch stále sa rozvíjajúcich technológií *posttranscendentálny* (*transcendere, presahovať*). Je beznádejne zamilovaný do vecí tohto sveta. Chce byť silný, zdravý, šikovný bohatý, ak sa čo len trochu dá, tak ihned, a ak sa dá, tak stále. Není nijaký vzťah k tomu, čo túto pozemskú realitu presahuje, nepripúšťa si existenciu mimozmyslového sveta.

Priemerný Európan súčasnosti je *post-kontemplatívny*. Premýšľanie, snívanie, kontemplácie, to znamená rozjímanie, uvažovanie o zmysle vecí, je vytlačované hladom po zážitkoch.

STRÁCANIE HODNÔT

Tieto vlastnosti väčšinového Európana, človeka aj našich končín nevynímajúc, sa zrkadlia vo volebných preferenciách a v tvorbe praktickej politiky takto vzniknutými politickými elitami.

Pri hlasovaní sú vždy tí, ktorí vyhľadávajú a tí, ktorí strácajú. Politika hodnôt sa stráca. Je vytláčaná politikou záujmov. Zároveň je však zrejmé, že určité minimum hodnôt je pre fungovanie spoločnosti nevyhnutné. Aj banda lúpežníkov sa musí riadiť určitými hodnotami – musí rešpektovať autoritu svojho vodecu, je navzájom solidárna...

Vzniká úsilie nadekrétovať zaniknuté hodnoty. No úsilie nahradíť morálku zákonnosťou viedlo k tomu, že len za posledných päťdesiat rokov vzniklo

napríklad v povoju novom Rakúsku 45-tisíc zákonnych predpisov, ktoré majú spolu vyše 160 000 strán textu! Môže sa v tom ktorýkoľvek obyčajný človek vyznať? Sotva.

Stručná a prehľadná mrvná norma, napríklad židovské *Desatoro* doplnené kresťanským prikázaniom *Miluj svojho bližného ako seba samého*, je takmer zabudnuta.

ZACHOVANIE MIERY

Stále zreteľnejšie sa ukazuje, že demokracia – rovnako ako trhové hospodárstvo –, ak sa nemôžu opierať o určité hodnoty, ktoré však samy nie sú schopné vytvárať, sú v podstate svojej existencie ohrozené. Samozrejmé a základné predpoklady demokracie, ku ktorým patrí deľba moci, pluralizmus, vláda zákona, samy o sebe k jej fungovaniu nestačia. Bez určitej spoločenskej klímy a zmýšľania občanov nie je demokracia dlhodobo funkčná.

Čo sa rozumie touto spoločenskou klímom, týmto pozitívnym zmýšľaním občanov?

Netlmené úsilie po novom pokroku, po stále väčšej miere slobody, po uspokojovaní stále rastúcich očakávaní zničí každú spoločnosť a povedie k anarchii. Najdôležitejšou požiadavkou na jednotlivca a na spoločnosť v tejto Európe je požiadavka zachovania miery. Na tomto veľmi jednoduchom a prostom poznanií je možné založiť reformu európskej spoločnosti. Nie ako experiment s neistým výsledkom, ale ako návrat k osvedčeným hodnotám. *Take it or leave it.* Ber, alebo nechaj tak.

CHÝBA ČIN

Život spoločnosti, dlhodobo udržateľný, nebude možný bez osobnej disciplíny a nevyhnutného sebaobmedzenia. To platí úplne všeobecne, teda aj o Európe zajtraška. Pri miernom optimizme môžeme dúfať, že k tomuto poznaniu väčšinová európska spoločnosť, hoci aj kľukatými, bolestnými a třnistými cestami, raz dospeje. Vedomosti nám nechýbajú, chýba čin.

Mnohí začali sami pri sebe. O príkady, ktoré vraj tiahnu, nie je nádza. Vari ich môžeme vidieť aj v každodennom živote okolo seba. Väčšinou to však títo idealisti, teda aspoň z pohľadu tohto sveta, d'aleko nedotiahli. Ale išli po správnej ceste. Ak sa na ňu vydá väčšinová európska spoločnosť, aj keď už nie dnes alebo zajtra, tak aspoň nie v takej d'alekej, skôr blízkej budúcnosti, sa môže ešte zachrániť.

PAVEL JAJTNER
(Snímka: Euroactiv)

Podporte časopis **VOX**

**V roku 2018 ho môžete podporiť
aj poukázaním**

2 % z dane.

Viac informácií získate na www.vox.prikryl.sk

Vox In Deserto

Nad knihou trapistu otca Hieronyma Žeravé uhlíky

Fúkanie do pahreby

Minulý rok vo vydavateľstve Lúč vznikla nová edícia – Spiritualita. Ako jej prvý zväzok vyšla kniha trapistického mnícha otca Hieronyma (na snímke) Žeravé uhlíky. Lepší výber pre novovzniknutú edíciu si vari ani nemožno predstaviť.

Švajčiar Jean Willem Alexander Osman Gustave Kiefer, známy pod svojím mnišskym menom Hieronym, sa narodil 17. júla 1907 na ostrove Rodos. V roku 1927 na Poľnohospodárskom inštitúte Grangeneuve získal titul poľnohospodárskeho inžiniera. O rok nato, ako 21-ročný vstúpil do trapistického kláštora Sept-Fons v strednom Francúzsku. Slávnostné sľuby zložil 6. mája 1934 a o dva roky neskôr prijal kňazskú vysviacku. Predstavení ho poverili službou sekretára kláštora a výučbou filozofie, pre mnohých svojich spolubratov sa stal duchovným radcom. Dlhé roky pracoval v kláštornom sade, svojej práci rozumel a mal ju veľmi rád. Zomrel 29. januára 1985.

Z VÝPISKOV KNIHA

Bez otca Hieronyma by bol nepredstaviteľný rozkvet kláštora Sept-Fons, ktorého plodom bolo aj založenie kláštora Nový Dvor (Nový Dvůr) v Čechách (20. augusta 2002). „Ak sa dá, a ja v to verím, hovoríť v prípade otca Hieronyma o svätoosti, tak je to svätość života v skrytosti a v stálom vyvažovaní duchovných hodnôt, svätość s charakteristickými rysmi nášho cisterciánskeho povolania,“ napísal o otcovi Hieronymovi jeho žiak otec Mikuláš, novicmajster v trapistickom kláštore v Sept-Fons.

Otec Hieronym bol veľmi vášnívý čitateľ. Knihy boli preňho prostriedkom na prehľbovanie života modlitby. „Učil nás, ako si máme pri čítaní knihy najskôr podčiarknuť pasáže, ktoré nás zaujali, a osobitne si vypísat z nich tie, ktoré nás pri opäťovnom čítaní toho istého textu

znovu upútali,“ spomína si opát kláštohra Sept-Fons dom Patrick Olive.

A práve dom Patrick stojí za vznikom knihy otca Hieronyma *Tisons (Pochodne)*, ktorej slovenské vydanie Žeravé uhlíky otvorilo novú edíciu Spiritualita vydavateľstva Lúč: „Jedného dňa roku 1979 som poprosil otca Hieronyma, aby mi ukázal v jeho vlastných rukopisoch výpisy, ktoré sú mu najmilšie. Napriek tomu, že kvôli chorobe býval už len na ošetrovni, pustil sa ihned do práce.“

Výsledkom vyše roka trvajúcej trpežlivej a neúnavnej práce otca Hieronyma boli dva kaligraficky obdivuhodne stvárené zošity. Zápisník vyšiel vo francúzštine ako faksimile pôvodného rukopisu.

SLOVENSKÝ IMPULZ

Druhým, rozhodujúcim impulzom, ktorý dal zrod knihy Žeravé uhlíky, bolo, podľa opáta kláštora v Novom Dvore doma Samuela Laurasa, „túžobné želanie slovenských bratov z opátstva v Novom Dvore, aby aj v slovenčine vyšlo nejaké dielo otca Hieronyma, ktoré by oslovoilo čo najširšiu čitateľskú verejnosť“.

Lepšia voľba titulu ako „výber z výberu“ z celoživotného diela pôvodom švajčiarskeho trapistu, ani nemohla byť. Na jednej strane sa tak slovenskému čitateľovi dostáva do rúk prierez celou duchovnou teológiou otca Hieronyma, na druhej strane sa čitatelia dozvedia, že kvalitná trapistická spisba nie sú len diela otca Louisa, známeho pod občianskym menom Thomas Merton, ale aj vynikajúce a hlboké diela otca Hieronyma. A tie naozaj stoja za to, aj keď nedosiahli slávu Mertonovej *Hory siedmich stupňov*.

HIERONYM NIE JE LOUIS

Nazvať píšuceho trapistického mnícha zo Sept-Fons akýmsi európskym Mertonom by bolo určite nepresné a zavádzajúce, aj keď podľa otca Mikuláša „otec Hieronym Mertona obdivoval a jeho Vody Siloe (The Waters of Siloe), túto krásnu knihu, čítał najmenej tri razy, čo slúži k cti ako Thomasovi Mertonovi, tak aj otcovi Hieronymovi“.

Otec Hieronym je predovšetkým iný ako jeho americký spolubrat. Rozdiel nespočíva ani tak v ich myслení – ako otec Louis nie je „americkejší“, ani otec Hieronym nie je „európskejší“ –, ale skôr v zámere ich diel.

Hoci diela otca Louisa nie sú vyslovene určené len mnišskej komunité, ale aj tým, ktorí sa usilujú o hlbší duchovný život, no v širšej miere sa v nich stretávame, neraz klopúc na dvere mystiky, s konfrontáciou s najvýznamnejšími duchovnými autormi od prvých kresťanských storočí až po takmer súčasnosť. A to môže byť pre čitateľa, namaškrteného „civilnejším“ štýlom *Hory siedmich stupňov*, tak trochu problém – ak prekoná isté sklamanie a akceptuje „suchší“ štýl, vyžaduje sa od neho aj istý filozofický a teologický prehľad.

Diela otca Hieronyma majú tiež širší záber ako mnišsku komunitu. Pre laika sú však prístupnejšie a zrozumiteľnejšie. Na človeka túžiacom po hlbšom duchovnom živote nepôsobia privľeme teoreticky, práve naopak – otec Hieronym podáva čitateľovi pomocnú ruku a nevtieravým, no predovšetkým jednoduchým spôsobom ho učí, ako sa modlit, ako sa dostať čo najbližšie k Bohu.

>>>

STAVBA CITADELY

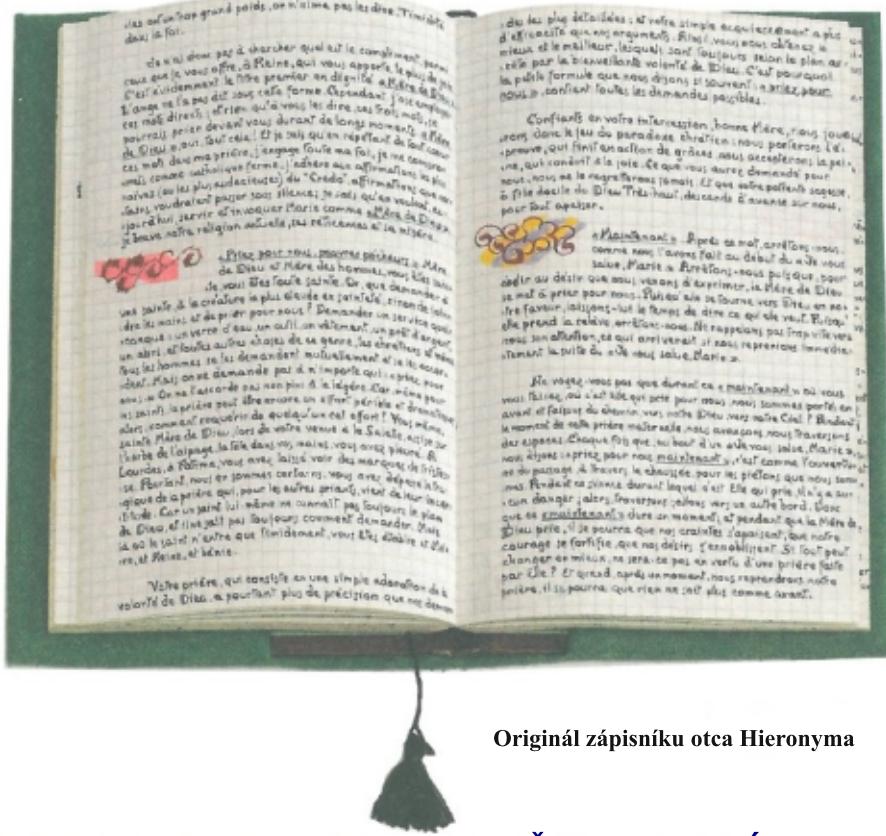
„Ako mnich prečítał otec Hieronym asi štyridsať ráz Sväté písmo. Čítał ho po-kojne, vytrvalo, od Prvej knihy Mojžišovej po Zjavenie apoštola Jána,“ prezra-dil otec Mikuláš o svojom duchovnom vodcovi a priateľovi. *Sväté písmo* bolo pre otca Hieronyma *conditio sine qua non*, nevyhnutná podmienka, na ktorej staval duchovný život. Na tento uholný kameň (Ž 118, 22) dennodenne prikla-dal kamene modlitby, kamene pravidel-ných niekoľkohodinových meditácií pred Najsvätejšou Sviatosťou, ktorá sa stala jeho celým životom, kamene mlčanlivej a diskrétnej bratskej lásky. Tako v tichu vystaval vo svojom vnútri citadelu dô-verného priateľstva s Ježišom Kristom, ono najtesnejšie primknutie sa k nášmu Pánovi.

Kto sa však stretne, ba čo viac – stretnáva s Ježíšom, a navyše má dar písania, nemôže a nevie o tom mlčať. To je i prípad otca Hieronyma. Riadok za riadkom kládol na papier budovanie svojej vnútornej citadel. A robil to nielen s nevídanou duchovnou noblesou, ale aj ako majster duchovného života – skryto, bez podsúvania vlastného *ja*, „*ako motýľ*, ktorý splýva s listom či kôrou stromu, na ktorý sadol, takže ho rozozná len cvičené oko,“ opísal otec Mikuláš jeden zo základných predpokladov duchovného vodcu.

NA ZÁBEH TO STAČÍ

Vedieť sa podeliť o hľbkach a zákru-tách duchovného života s ľahkosťou, priam noblesou šľachtica, a to miesta-mi dokonca s vtipom, je mimoriadny dar. Máloktočí autor duchovnej spisby ho má, no Boh ho určite otcovi Hiero-nymovi dal. *Deo gratias!*

Žeravé uhlíky vďaka duchovnej noblesene autora oslovia čitateľa už od prvej kapitoly. Otec Hieronym jednoduchým spôsobom zoznamuje čitateľa so zákonmi života s Bohom. Láska k modlitbe, ak má naozaj dosiahnuť svoj cieľ, musí byť osvetlená presným poznaním a duchovný život treba „stavať na pevných základoch“. A tak ako prvý kameň budúcej citadely kladie duchovný otec dar lásky: „Keďže táto láska je nezaslužený dar, snažte sa zistíť, kto ju dáva a čo máte robiť, aby sa vám tohto daru dostalo.“ S vtipom nám odporúča, aby sme si „na začiatok dali – podľa volného času, ale bez zbytočného otáľania, a, samozrejme, vždy na kolenách – takých päťtisíc hodín modlitby“.. „Na zábeh“ to vraj „stačí“... „Potom budete zmýšľať a vyjadrovať sa oveľa obozretnejšie. Už vám nebude môcť hocikto nahovoriť, že stačí si len vzbudíť úmysel, aby

Originál zápisníku otca Hieronyma

ROZŽIARENIE UHLÍKOV

Ešte aj v rámci postupnosti kapitol posledný, pre laika viac-menej špecifický kameň duchovnej citadely nazvaný „*Byť mníchom*“ má čo povedať i laickému čitateľovi. Nejde ani tak o v kocke podané dejiny mníšstva so zretelom na cisterciánov, ani o priblíženie každodenného života mnícha, ale o spôsob, akým to autor podáva. Navýše, okrem naozaj špecifických vecí týkajúcich sa mníšskeho života, stačí, keď si čitateľ v duchu vymení pojmy *kláštorný život* za život rodiny, *mnícha* za manžela či otca.

Otec Hieronym nás aj cez svoj fragmentárny „výber z výberu“ ubezpečuje, že sa „*nikto nemôže považovať za väzna svojej vlastnej minulosťi, pretože Boh ponúka každému človekovi možnosti, ako sa od nej odpútať a stretnúť sa s ním*“ (dom Samuel). Otec Hieronym to robí nielen svojsky, ale naozaj majstrovsky.

Ak má kniha *Žeravé uhlíky* podtitul *Nad pahrebou spirituality*, tak otec Hieronym určite „*hasnúci knôtik nedohási*“ (*Mt 12, 20*), práve naopak – svojím fúkaním do pohreby ju nielen krásnym a jedinečným spôsobom udržiava, ale aj rozžaruje, aby nám ako maják svietila na ceste k Bohu, a tak sme sa nestratili.

PAVOL PRIKRYL

Otec Hieronym: Žeravé uhlíky, Lúč, Bratislava, 2017

Žilinská galéria Ikony predstavuje ikonu mesiaca marec 40 svätých mučeníkov zo Sebaste

Ikona mesiaca marec

Štyridsiati svätí mučeníci zo Sebaste v tzv. Malej Arménii (teraz Sivas, Turecko), umučení v roku 320 za vlády cisára Licinia, boli členmi rímskej légie Legio XII (duodecima) Fulminata, Dvanástej bleskovej légie, známej svojou udatnosťou.

Názov *Sebastia* (lat. *Sebastia*, *Sebastea*, *Sebasteia*, gr. Σεβάστεια, Σεβαστή) pochádza z roku 27 pr. Kr., keď cisár Augustus prepožičal mesto Herodovi Veľkému. Ten odviedol, čo sa týka výstavby mesta, ako zvyčajne prvotriednu prácu. Na počesť svojho chlebodarca nazval mesto *Sebaste*, čo je po grécky *Augustus*.

Najstaršiu správu o existencii a mučenictve štyridsiatich mučeníkov zo Sebaste podal biskup sv. Bazil Veľký (370 – 379) v homílii na ich sviatok, z čoho

vyplýva, že sviatok týchto mučeníkov je teda starší než samotný Bazil, ktorý ich oslavoval päťdesiat až šestdesiat rokov po ich smrti.

Okrem homílií Bazila Veľkého sa zachovali i homílie sv. Gregora Nysského, sv. Efréma Sýrskeho, ako aj sýrske, grécke a latinské životopisné legendy. Všetky sa zhodujú v hlavných informáciách.

V roku 313 cisár Konštantín Veľký podpísal zákon, tzv. Milánsky edikt, ktorým ukončil prenasledovanie kres-

ťanov a zaručil náboženskú slobodu všetkým obyvateľom ríše. Jeho spoluvládca cisár Licinius však v jemu podriadených provinciách nadálej pokračoval v prenasledovaní kresťanov ako predtým.

MUČENIE V MRAZOCH

V roku 320, počas krutej zimy, Licinius nariadil obetovať modlám. Vtedy štyridsiati kresťanskí vojaci Legio XII Fulminata odmietli splniť cisárov príkaz. Veliteľ sa ich pokúsil prehovoriť, no oni ostali pevní vo svojej viere v Krista. Uváznieli ich a kruto mučili – nahí museli stáť v krutom mraze na zamrznutom jazere. Aby toto mučenie bolo ešte ľahšie, na brehu jazera bol stál teply parný kúpeľ, ktorý ich mal uvádzat do pokušenia o útek či zaprieť vieri.

Vojaci sa povzbudzovali a roznieteni túžbou po nebesiach trpeli s nezložnou myslou aj srdcom, zvelebujúc Boha a modliač sa: „*Pane, štyridsať je nás tu na bojisku za vieri, hotových zomriet za teba, popraj nám milosti, aby všetci štyridsiati, ktorý počet ty si svojím svätým pôstom zasvätil, dobyli sme si víťaznej koruny.*“

A Pán skutočne vyslyšal ich modlitbu a ukázal svoju zázračnú moc.

PREROD STRÁŽCU

Strážca, stojac v závetri pri okne kúpeľného domu, zrazu zazrel neobyčajné modrasté svetlo ožarujúce celý priesitor, kde stáli mučeníci. Zdalo sa mu, akoby anjeli zleteli z nebies, držiac nad hlavami mučeníkov jagavé koruny. Hľadiac v úzase na túto scénu si všimol, že ich je iba tridsaťdeväť, zatial čo mučeníkov je štyridsať. Ako nad tým premýšľal, zrazu jeden zo štyridsiatich, mladík premožený bolestným mrazom, sa doplazil k oknu a prosil strážcu, aby ho pustil dnu. Poklonil sa pred oltárom falošných bohov a dal sa vložiť do teplej vody. Jeho srdce však náhlu zmenu nevydržalo a puklo. A tak v túžbe zachrániť si časný život, stratil večný aj časný.

Pohanský strážca náhle osvetený Božím Duchom uveril. Rýchlo zo seba postrhával šaty a odložil zbroj a s vyznáním viery na perách vystúpil na ľad medzi mučeníkov. Vtom zletel štyridsiata anjel z neba a štyridsiata koruna zažiarila nad nim v nebeskom lesku.

»»

Na svitaní zmrznuté a zmrzačené telá štyridsiatich, ktoré ešte javili známky života, hodili do veľkého ohňa a popol vysypali do rieky. Kresťania však pozbierali vzácne pozostatky a relikvie rozmiestnili v mnohých mestách. Takto sa rýchlo rozšírilo uctievanie štyridsiatich mučeníkov ako na Východe, tak aj na Západe.

PATROCÍNIÁ

Na počesť mučeníkov zo Sebaste sa postavili početné kostoly. V Sebaste a kľadockej Cézarei sa nachádzajú im zasvätené chrámy. V Jeruzaleme v Chráme Svätého hrobu je Kaplnka Štyridsiatich mučeníkov. Zasvätené sú im i Kláštor Xiropotam na sväтом vrchu Athos a Chrám Štyridsiatich svätých mučeníkov z 13. storočia vo Velikom Tarnove v Bulharsku. V sýrskom meste Aleppo je arménska Katedrála Štyridsiatich mučeníkom. V Chráme sv. Sofie v Ochride v súčasnom Macedónsku a v ukrajinskom Kyjeve sa nachádzajú ich obrazy, ktoré sa datujú do 11. a 12. storočia. V Ríme im zasvätené Oratórium z prelomu 8. storočia pri Chráme Santa Maria Antiqua zdobia fresky, ktoré znázorňujú ich príbeh.

Minea (bohoslužobná kniha) Východnej pravoslávnej cirkvi uvádza ich mená nasledovne: Hesychius, Meliton, Heraclius, Smaragdus, Domnus, Eunoicus, Valens, Vivianus, Claudio, Priscus, Theodosius, Euthychius, John, Xanthreas, Helianus, Sisinius, Cyrion, Angius, Aetius, Flavius, Acacius, Ecditius, Lysimachus, Alexander, Elias, Candidus, Theophilus, Dometian, Gaius, Gorgonius, Eutyches, Athanasius, Cyril, Sacerdon, Nicholas, Valaerius, Philoctimon, Severian, Chudion a Aglaius.

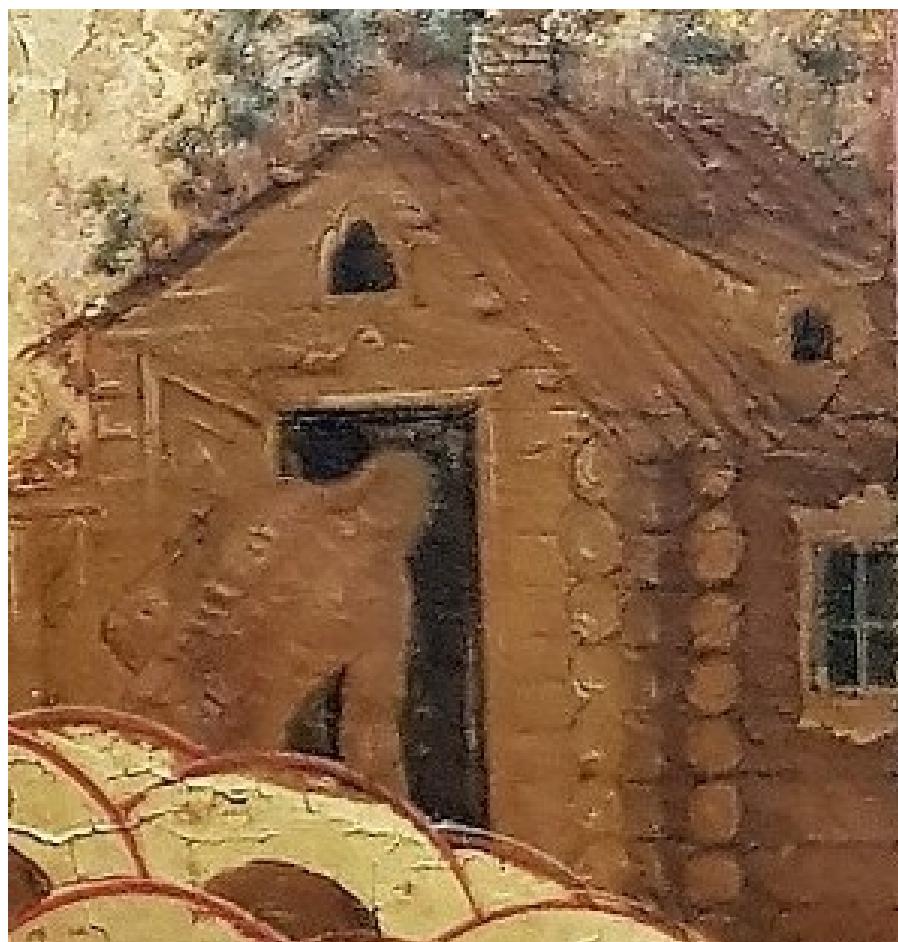
V zoznamoch štyridsiatich mučeníkov od iných autorov sú mierne odchýlky v niektorých menách.

IKONA Z RUSKA

Príbeh statočných kresťanov inšpiroval mnohých ikonopiscov. Vzniklo mnoho rozlične stvrdených krásnych ikon.

Naša ikona pochádza z Ruska z konca 18. storočia z ikonopiseckej dielne Palech. Je to menšia ikona, veľmi pôsobivo vypracovaná a dobre zachovalá, s čiastočne popraskaným povrchom, najmä na plochách pokrytých zlatom, ktorých je pomerne veľa. Okraj ikony je okrové farby olemovanej tenučkou modrou a červenou linkou. V hornej časti je nápis *Obraz sviatych velikomučeníkov četyrechdesiat iz Sebastii*.

Pri pohľade na ikonu je na ľavej strane zobrazený sv. Bazil Veľký ako starší muž s kratšími sivými zvlodenými vlasmi

**Do budovy parným kúpeľom vchádza muž,
ktorý nevydržal utrpenie a zradil svoju vieru (detail)**

mi a dlhou sivou bradou a zlatou svätožiarou (*nimbus*), držiaci v rukách v zlate viazané *Sväté písma*. Jeho odev pozostáva z biskupského plášťa (*sakos*) zlatej farby s tmavočerveným károm, pod ktorým má dlhú tmavomodrú tuniku (*chiton*) so zlátením, a z dlhej bielej štôly (*omosfor*).

ODHODLANÉ TVÁRE

Pod sv. Bazilom je postava sv. mučenice Fomaidy Alexandrijskej (Egyptskej), ktorá je zobrazená ako mladá žena so zlatou svätožiarou okolo hlavy, držiaca v ľavej ruke tenký červený kríž, znak mučeníctva a pravou ukazuje na 40 mučeníkov. Jej hlavu a plecia pokrýva bielej závoj. Je odetá v zelenej tunike a ručníkom plášti, obidvoje so zlátením.

Na pravom okraji dole je svätá mučenica Tatiana so zlatou svätožiarou okolo hlavy a s bielou šatkou, ktorá jej prikrýva hlavu a plecia. Odetá je v tmavomodrej tunike a červenofialovom plášti so zlátením. Prsty pravej ruky ukazujú písmená *IC XC*, iniciály Ježiša Krista v gréckej, a ľavou rukou ukazuje na 40 mučeníkov.

Nad ňou je svätý mučenik Bonifác, zobrazený ako rímsky voják v zlatom

brnení a krátkej zelenej tunike so zlátením a s červeným plášťom prehodeným cez plecia. Má tmavočervené nohavice a vysoké tmavozelené čižmy so zlátením. Jeho krátke gaštanové vlasy a tvár bez fúzov a bez brady naznačujú jeho mladosť. Okolo hlavy má zlatú svätožiaru, v pravej ruke drží krížik a v ľavej kopiu.

Na ikone najväčšimi upúta nezvyčajný pohľad na skupinu 40-tich mužov rôzneho veku a výzoru, ktorí obnažení s rukami v modlitebnej pozícii stojia na zamrznutom jazere. Hoci je silný mráz, ktorý ich telám spôsobuje ukrutné mučky, ich tváre vyjadrujú odhodlanie a ich pohľady smerujú sprava aj zľava k mužovi stojacemu v strede.

Vpravo je budova, v ktorej bol pripravený parný kúpeľ pre tých, čo by boli ochotní vziať sa viery v Krista a obetovať pohanským modlám. Otvorenými dverami vchádza muž, ktorý nevydržal utrpenie a zradil svoju vieri, za čo zaplatil životom. Nad hlavami mučeníkov sa vznáša štyridsať kráľovských korún, korún mučeníctva, a zhora, z oblaku, žehná scéne Kristus Pantokrator.

VILIBALDA DARMOVÁ

Pod krížom stojím

Kríž je križovatkou Boha a človeka. Priblížiť sa ku krížu, znamená priblížiť k ohnisku lásky. A tam sa dá už len ticho adorovať. Modlit' sa v básni alebo básnit' v modlitbe. Ako MICHAL CHUDA.

Posledná večera

Po sláve prišla chvíľa oslávenia –
Syn človeka nás vracia Otcovi.
Chlieb, víno jeho slová navždy zmenia
na podstatu, čo dušu obnoví.

To, čo sa zajtra na Golgotu stane,
Bude len smrť a krutá obeta.
Tu predišla aj naše zmŕtvychvstanie –
krv novej zmluvy prúdi do sveta.

Duch lásky tajom vanie z večeradla,
Boh zostáva tu navždy s nami, v nás,
a kliatba hriechu nenávratne padla.
„Ja Som,“ znie na znamenie všetkých
čias.

A klíči chvíľa na okamih zradí,
vesmírna dráma s umývaním nôh?
Cesta po kríž mu vymerali pády.
Lásku nám zveril oslávený Boh.

Zem cíti chvenie olív v Getsemani.
Cesta, pravda a život – si to ty,
Pane, a predsa taký nepoznaný.
Ešte vyprosiš milosť jednoty...

Veľký piatok

Hľa, drevo kríža...
Hľa, večne živý strom,
na ktorom dozrel plod
najväčšej lásky –
za všetky hriechy sveta,
za bolest' všetkých čias,
za riavu mojich vín.
Pod krížom sa dnes ľudstvo stretá –
a bolest' v duši,
Máriou podopretá,
spája sa v jeden chorál, v jeden hlas.

Prišiel si na svet, Kriste,
aby si ľuďom zjavil Boha,
tú absolútnu Lásku. Trojicu.
Aby si svoju smrťou dnes
potvrdil, že je isté –
s Otcom si nás už navždy zmieril,
pripravil si cestu do nebies.

Na kríži visíš medzi zemou, nebom,
spútaný bolesťou a sám.
Nebesá ovisli.
Chveje sa Golgota.
Telo už nevládze. A tryská bolest' ducha.
Nou otváraš nám bránu
Večného života,
čakajúc do posledných síc.
Výkrikom „Bože môj, Bože môj,
prečo si ma opustil?“
odkrývaš ranu dosiaľ nepoznanú.
Ty, Bohočlovek,
ty, cesta k Bohu,
vesmírny Kristus,
Ježiš Opustený!

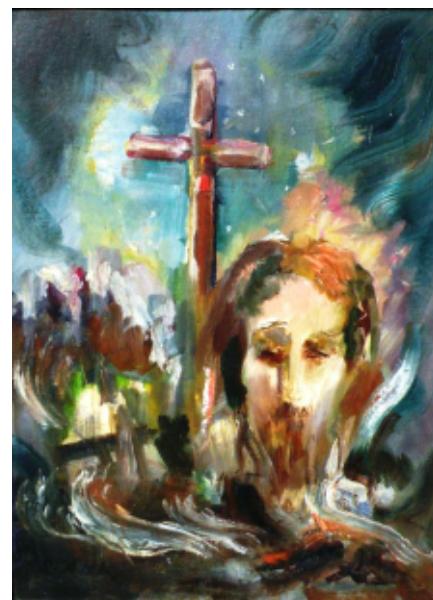
Nebesá ovisli. A pokračuje dráma.
Chveje sa Golgota a skaly pukajú.
Nastala tma a do tmy svieti kríž.
Zastal čas.
Pohne sa iba v jeho znamení.
A Kristus s mojou bolesťou
zrazu prijíma ma,
ponúka z kríža prebodenuté dlane
a srdce dokorán.
Človeče, pochopíš?

Hľa, drevo kríža...
Umiera na ňom Ježiš, Boží Syn,
umiera s láskou, ide odhodlane
k Otcovi a porúča mu svojho ducha.
Náš Spasiteľ, náš Pán

Je dokonané.
Je dokonané.

Chveje sa Golgota, pukajú skaly.
Nastala tma a do tmy svieti kríž.
Do duša vráža svoju pečať.
Zastal čas.
Pohne sa iba v jeho znamení.
Poznajú ťa v ňom tí, ktorí ťa nepoznali.
Ty, Bohočlovek,
Dno ľudských utrpení,
Ty, cesta k Bohu,
vesmírny Kristus,
Ježiš Opustený.

Kto miluje ťa, tomu sa dás poznať,
tak si to vravel, Ježiš, ty môj brat.
Kríž je víťazstvo.
A smrť, hoci hrozná,
k slávnemu zmŕtvychvstaniu vedie.

Willy Stahl: Ježiš a kríž

Tu pod krížom som v celej svojej
biede,
chcem s tebou, Pane,
pre svojho brata denne zomierať.

Ó, daj m i silu,
dno ľudských utrpení,
ty, cesta k Bohu,
vesmírny Kristus,
Ježiš Opustený!

Pod krížom stojím

Pod krížom stojím s tebou, moja Pani,
Mária, Matka sedembolestná.
S tebou viem – kríž je silou v umieraní,
k svetlu vzkriesenia ma raz priviesť
má.

Sňali ti syna. Mŕtvolný chlad v dlani,
Mária, Matka sedembolestná,
cítíš, no vieš, že svet je na rozhraní,
ponára sa do vesmírneho sna.

Od tejto chvíle nebola si sama –
deti všetkých čias idú k tebe, domov.
Do tvojho ticha vrástlo Slovo – Syn.

Kríž kliesnil cestu k Otcovi – a dráma
dnes klíči v nás až do smrteľných
stonov.
K tebe sa, Matka, viniem z prachu víň.

Nenechajte si to pre seba!

Každý si môže objednať

VOX

Vydavateľstvo Adalen prináša
na knižný trh novinku

**Stručný slovensko-anglický
teologický slovník**
od dvojice autorov
Doc. Edity Hornáčkovej
Klapicovej, PhD.
a ThDr. PhDr. Petra Klecha, PhD.

Publikácia je dvojjazyčným výkladovo-prekladovým ekumenickým slovníkom, ktorý zahŕňa najpoužívanejšiu slovnú zásobu súčasnej kresťanskej teologickej terminológie v rozsahu približne 1 300 slov. Cieľom je poskytnúť základnú odbornú terminológiu z najdôležitejších vedných odborov kresťanskej teológie tak, že každý termín vo východiskovom jazyku obsahuje stručnú definíciu a ekvivalent v cieľovom jazyku.

„Aj keď na území Slovenska možno hovoriť už celé storočia o tvorbe odborných slovníkov, ohľadom terminológie teológie sa tejto oblasti nevenovala primeraná pozornosť, hoci teológia si postupne, najmä v ostatných rokoch, vybudovala bohatú slovnú zásobu,“ píše o slovníku hlavný recenzent nitriansky biskup Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD. Publikácia podľa jeho slov vypĺňa medzeru na knižnom trhu a môže byť užitočnou pomôckou pri práci prekladateľov a tlmočníkov. Je určená aj pre odborníkov v teologickej a filozofickej oblasti, ktorí pracujú s cudzojazyčnými textami, pre študentov, ale i pre širokú verejnosť.

*Stručný slovensko-anglický teologický slovník za cenu 5,90 eur si je možné objednať
e-mailom na adresu adalen.knihy@gmail.com
alebo telefonicky na čísle 0915 561 420*

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva o. z. Vox in deserto v spolupráci s Radou KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru
Vychádza dvojtýždenne v PDF podobe. Adresa redakcie: Dvojkrižna 4, 821 06 Bratislava;

ISSN 1339-3634

www.prikryl.sk/vox/

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl, tel. +421 915 793 811, e-mail: prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať e-mailom alebo telefonicky: vox.zdruzenie@gmail.com; +421 918 472 420

Číslo bankového konta: SK03 0200 0000 0035 0204 0751